

• Vážení čtenáři,

dožívá se Vám do rukou již starý známý časopis EDA, jen v novém kabátě a s novým logem. Symbolicky tím chceme dát na vědomí i změnu, ke které došlo v institucionálním zajištění přípravy nové maturitní zkoušky. Od 1. ledna 2006 vzniklo Centrum pro zjišťování výsledků vzdělávání (dále jen Centrum) jako samostatná organizační složka státu. Vznik Centra je dán školským zákonem č. 561/2004 Sb. Činnost Centra kontinuálně navazuje na činnost divize Ústavu pro informace ve vzdělávání známé pod zkratkou CERMAT (Centrum pro Reformu MATuritní zkoušky). Kromě nového názvu instituce chceme zatím směrem k veřejnosti držet i starší zavedenou značku CERMAT. V platnosti zůstává i naše internetová adresa www.ceremat.cz, na které můžete najít potřebné informace o námi realizovaných programech. Časem se rovněž změní grafická podoba i struktura našich internetových stránek.

Do vedení Centra přišlo pár nových tváří. Dovoluji si Vás tímto úvodem oslovit a krátce se i představit. Mé jméno je Martin Chvál a přicházím částečně z prostředí komerční sféry, pracoval jsem jako analytik dat v mediální reklamní agentuře, a částečně z prostředí vysokoškolského, kde jsem se podílel a dosud ještě podílím na přípravě budoucích učitelů na Matematicko-fyzikální fakultě Univerzity Karlovy, na přípravě doktorandů na Pedagogické fakultě UK a na výuce statistiky na Filozofické fakultě UK. Jmenované fakulty mají rovněž velkou zásluhu na mé profesní přípravě.

Hlavní úkol, který před námi společně stojí, je příprava na maturitní zkoušku v roce 2008 podle školského zákona. Vstupujeme tak do posledních fází přípravy, tj. přípravy generální zkoušky v roce 2007 a pak první "ostré" verze podle školského zákona v roce následujícím. Chtěl bych všem poděkovat za dosavadní spolupráci v programech Maturita nanečisto. Víím, že je to pro zúčastněné školy organizační zátěž. Jsem však přesvědčen o tom, že všechny nabyté zkušenosti dokážeme využít k hladkému průběhu maturitní zkoušky v roce 2008. Dík patří i těm odborům školství krajských úřadů, které se do projektu v letošním roce dobrovolně zapojily a bez nich by nebylo možné ověřit další aspekty přípravy při distribuci a svozu testových materiálů. Tímto bych chtěl rovněž požádat o účast v roce 2007. Účast škol i zapojení odborů školství krajských úřadů je dobrovolné, ale ukazuje se, že ke zdárnému odladění organizace je důležité zúročení zkušeností nejen na straně Centra, ale i na straně škol a OŠ KÚ.

Rovněž bych chtěl požádat vysoké školy o zvažování možnosti využití výsledků z připravované maturitní zkoušky u přijímacího řízení. Věřím tomu, že výsledky z generální zkoušky v roce 2007 se mohou stát vhodným podkladem pro analýzu a následné navržení zefektivnění přijímacího řízení na jednotlivých fakultách či katedrách vysokých škol. Chceme vedle nezbytně nutných údajů pro vystavení vysvědčení žáka z maturitní zkoušky poskytovat žákům detailnější informaci o jejich výsledcích v jednotlivých zkouškách a částech zkoušky. O rozsahu a formě těchto údajů se chceme poradit i se zástupci vysokých škol, aby se jednalo o takové ukazatele výsledků žáka, které by jim pomohly zefektivnit přijímací řízení a přitom ponechaly co nejvíce volnosti při výběru a kombinaci kritérií pro přijetí.

Číslo, které právě čtete, je monotematické. Snažili jsme se pro vás shromáždit na jednom místě všechny základní informace o jednotlivých aspektech nové maturitní zkoušky. Věřím, že společným úsilím Vaším i naším se maturitní zkouška stane tím, čím se naše školství bude moci chlubit.

PhDr. Martin Chvál, Ph.D.
Ředitel Centra pro zjišťování výsledků vzdělávání

OBSAH

121 MATURITNÍ ZKOUŠKA – VÝNATEK ZE ŠKOLSKÉHO ZÁKONA **151** MATURITNÍ ZKOUŠKA VE ŠKOLNÍM ROCE 2007/2008 – ORGANIZACE A LOGISTIKA
161 STRUKTURA NOVÉ MATURITNÍ ZKOUŠKY **1131** DIDAKTICKÝ TEST **1151** NOVÁ MATURITNÍ ZKOUŠKA PRO ŽÁKY SE SPECIÁLNÍMI VZDĚLÁVACÍMI
POTŘEBAMI **1171** HODNOCENÍ PÍSEMNÉ ZKOUŠKY VE SPOLEČNÉ ČÁSTI MATURITNÍ ZKOUŠKY **1181** VZDĚLÁVÁNÍ PEDAGOGICKÝCH A ORGANIZAČNÍCH
PRACOVNÍKŮ V SOUVISLOSTI S REFORMOU MATURITNÍ ZKOUŠKY **1181** KVALITA I – ZAVEDENÍ NOVÝCH FOREM MATURITNÍ ZKOUŠKY

• MATURITNÍ ZKOUŠKA – VÝNATEK ZE ŠKOLSKÉHO ZÁKONA

Částka 190

Sbírka zákonů č. 561 / 2004

Strana 10285

Maturitní zkouška

§ 77

Maturitní zkouška se skládá ze společné a profilové části. Žák získá střední vzdělání s maturitní zkouškou, jestliže úspěšně vykoná obě části maturitní zkoušky.

§ 78

Společná část maturitní zkoušky

(1) Společná část maturitní zkoušky se skládá ze 3 zkoušek, a to zkoušky z českého jazyka, zkoušky z cizího jazyka a z volitelné zkoušky.

(2) Cizí jazyk žák volí z nabídky stanovené prováděcím právním předpisem. Žák může konat zkoušku pouze z toho cizího jazyka, který je vyučován ve škole, jejímž je žákem.

(3) Volitelnou zkoušku koná žák z matematiky, občanského základu, přírodovědně technického základu nebo informačně technologického základu podle své volby. Škola zajišťuje přípravu žáka nejméně na dvě zkoušky podle věty první; tyto zkoušky stanoví školní vzdělávací program.

(4) Zkouška z českého jazyka a zkouška z cizího jazyka se skládají z písemné části a ústní části. Volitelná zkouška se koná písemně.

(5) Písemné části zkoušek společné části maturitní zkoušky jsou neveřejné. Účast je povolena pedagogickému pracovníkovi pověřenému funkcí zadavatele písemné části zkoušek (dále jen „zadavatel“), školnímu maturitnímu komisaři (dále jen „komisař“), řediteli školy a školním inspektorům České školní inspekce. Ostatní části zkoušek jsou veřejné.

(6) Žák koná společnou část maturitní zkoušky ve škole, jejímž je žákem. Náhradní a opravnou zkoušku žák koná ve škole stanovené Centrem pro zjišťování výsledků vzdělávání.

(7) Žák vykoná úspěšně společnou část maturitní zkoušky, pokud úspěšně vykoná všechny zkoušky, které jsou její součástí.

§ 79

Profilová část maturitní zkoušky

(1) Profilová část maturitní zkoušky se skládá ze 3 povinných zkoušek. Ve školách a třídách s vyučovacím jazykem národnostní menšiny je jednou z povinných zkoušek zkouška z jazyka národnostní menšiny.

(2) Ředitel školy určí nabídku povinných zkoušek podle rámcového vzdělávacího programu, dále stanoví formu, témata a termíny konání těchto zkoušek.

(3) Žák může dále konat nejvýše 4 nepovinné

zkoušky. Žák může volit nepovinné zkoušky z nabídky stanovené ředitelem školy a z nabídky stanovené ministerstvem. Ředitel školy, popřípadě ministerstvo v případě nepovinných zkoušek zadávaných ministerstvem, dále stanoví formu, témata a termíny konání nepovinných zkoušek.

(4) Zkoušky se konají formou

- a) vypracování maturitní práce a její obhajoby před zkušební maturitní komisí,
- b) ústní zkoušky před zkušební maturitní komisí,
- c) písemné zkoušky,
- d) praktické zkoušky, nebo
- e) kombinací dvou nebo více forem podle písmen a) až d).

(5) Obhajobu maturitní práce a ústní zkoušky podle odstavce 4 písm. a) a b) koná žák po úspěšném ukončení posledního ročníku vzdělávání. Žák může konat profilovou část maturitní zkoušky i v případě, že nevykonal společnou část maturitní zkoušky úspěšně.

(6) Před zahájením profilové části maturitní zkoušky se žáci neúčastní vyučování po dobu 5 vyučovacích dnů v termínu stanoveném ředitelem školy.

(7) Profilová část maturitní zkoušky je veřejná s výjimkou písemných zkoušek a jednání zkušební maturitní komise o hodnocení žáka; praktické zkoušky jsou neveřejné v případech, kdy je to nutné z důvodu ochrany zdraví, bezpečnosti práce a u zdravotnických oborů z důvodu ochrany soukromí pacienta.

(8) Žák koná profilovou část maturitní zkoušky ve škole, jejímž je žákem. Nepovinné zkoušky zadávané ministerstvem koná žák ve škole stanovené Centrem pro zjišťování výsledků vzdělávání.

(9) Žák vykoná úspěšně profilovou část maturitní zkoušky, pokud úspěšně vykoná všechny povinné zkoušky, které jsou její součástí.

§ 80

Orgány zajišťující maturitní zkoušku

(1) Ministerstvo odpovídá za přípravu a metodické řízení průběhu maturitní zkoušky, za vedení evidence přihlášek a evidence výsledků maturitních zkoušek. Ministerstvo určuje obsah zkoušek zadávaných ministerstvem, k tomu vydává a zveřejňuje katalogy, a stanoví způsob a kritéria hodnocení maturitní zkoušky. Ministerstvo vydává osvědčení o způsobilosti k výkonu funkce komisaře a hodnotitele. Ministerstvo

je správcem²⁵⁾ registru žáků přihlášených k maturitní zkoušce a jejich rodných čísel za účelem jejich identifikace.

(2) Ministerstvo zřizuje Centrum pro zjišťování výsledků vzdělávání jako organizační složku státu. Centrum pro zjišťování výsledků vzdělávání je účetní jednotkou. Centrum pro zjišťování výsledků vzdělávání zajišťuje společnou část maturitní zkoušky a zkoušky zadávané ministerstvem v rámci profilové části maturitní zkoušky, připravuje katalogy a zajišťuje odbornou přípravu pedagogických pracovníků k výkonu funkcí komisařů a hodnotitelů; dále zajišťuje výrobu a rozeslání zadání zkoušek krajským úřadům a vede evidenci přihlášek a výsledků maturitních zkoušek. Centrum pro zjišťování výsledků vzdělávání je zpracovatelem²⁶⁾ registru žáků přihlášených k maturitní zkoušce a jejich rodných čísel za účelem jejich identifikace a dále správcem registru pedagogických pracovníků oprávněných k výkonu funkce komisařů a hodnotitelů.

(3) Krajský úřad vytváří podmínky pro přípravu a hodnocení společné části maturitní zkoušky ve svém správním obvodu a podílí se na organizaci jejího průběhu, zejména zajišťuje rozeslání zadání zkoušek školám a jmenuje předsedy zkušebních maturitních komisí, komisaře a hodnotitele. Krajský úřad dále stanoví školy, školská zařízení nebo jiná vhodná místa, ve kterých se hodnocení zkoušek zadávaných ministerstvem bude konat, a oznámí je Centru pro zjišťování výsledků ve vzdělávání.

(4) Ředitel školy odpovídá za zajištění podmínek pro řádný průběh maturitní zkoušky ve škole a jmenuje zadavatele.

(5) Ústní část společné části a profilová část maturitní zkoušky se koná před zkušební maturitní komisí s výjimkou písemných zkoušek a písemných částí zkoušek zadávaných ministerstvem. Zkušební maturitní komise se zřizuje pro každou třídu a obor vzdělání nebo pro více tříd, pokud se žáci vzdělávají ve stejném oboru vzdělání. Členem zkušební maturitní komise může být jmenován rovněž odborník z praxe, z vysoké nebo vyšší odborné školy. Na zkušební maturitní komisi se vztahují ustanovení § 74 odst. 6 až 10 obdobně.

(6) Předseda zkušební maturitní komise odpovídá za řádný průběh části maturitní zkoušky konané před zkušební maturitní komisí ve škole.

(7) Komisař odpovídá za řádný průběh písemných zkoušek a písemných částí zkoušek zadávaných ministerstvem ve škole.

(8) Zadavatel odpovídá za řádný průběh písemných zkoušek a písemných částí zkoušek zadávaných ministerstvem ve třídě. Zadavatel je oprávněn vyloučit žáka z písemné zkoušky a písemné části zkoušky zadávané ministerstvem, a to v případě, že žák použil nedovolené pomůcky nebo průběh zkoušky jinak vážně narušil; o vyloučení žáka ze zkoušky rozhodne zadavatel bezprostředně.

(9) Hodnotitel hodnotí písemné zkoušky a písemné části zkoušek zadávané ministerstvem.

(10) Komisařem, hodnotitelem a zadavatelem může být jmenován pouze ten, kdo splňuje předpoklady stanovené prováděcím právním předpisem; v případě komisaře a hodnotitele ten, kdo dále získal osvědčení o způsobilosti k výkonu této funkce vydané Centrem pro zjišťování výsledků vzdělávání.

§ 81

Další podmínky konání maturitní zkoušky

(1) Žák koná maturitní zkoušku, náhradní nebo opravnou zkoušku na základě přihlášky podané řediteli školy. Ředitel školy zajistí předání údajů z přihlášek Centru pro zjišťování výsledků vzdělávání, včetně rodného čísla žáka.

(2) V případě, že žák zkoušku společné nebo profilové části maturitní zkoušky vykonal neúspěšně, může konat opravnou zkoušku, a to nejvýše dvakrát z každé zkoušky. Pokud se žák ke zkoušce nedostaví, svou nepřítomnost řádně omluví nejpozději do 3 pracovních dnů od konání zkoušky zadávané ministerstvem řediteli školy, v ostatních případech předsedovi zkušební maturitní komise, má právo konat náhradní zkoušku. Nedodržení stanovené lhůty může v závažných případech ředitel školy nebo předseda zkušební maturitní komise prominout. Konáním náhradní zkoušky není dotčeno právo žáka konat opravnou zkoušku.

(3) Jestliže se žák ke zkoušce bez řádné omluvy nedostavil, jeho omluva nebyla uznána nebo pokud byl ze zkoušky vyloučen, posuzuje se, jako by zkoušku vykonal neúspěšně.

(4) Ředitel školy vystaví žákovi, který vykonal úspěšně obě části maturitní zkoušky, vysvědčení o maturitní zkoušce.

(5) Maturitní zkoušku lze vykonat nejpozději do 5 let od úspěšného ukončení posledního ročníku vzdělávání ve střední škole.

(6) Žák, který již získal střední vzdělání s maturitní zkouškou vykonáním maturitní zkoušky podle

²⁵⁾ § 4 písm. j) zákona č. 101/2000 Sb.

²⁶⁾ § 4 písm. k) zákona č. 101/2000 Sb.

tohoto zákona, nekoná společnou část maturitní zkoušky. Ředitel školy může žákovi uznat zkoušku profilové části maturitní zkoušky, kterou již žák vykonal v předchozím vzdělávání, pokud je obsahově srovnatelná se zkouškou profilové části v dané škole.

(7) Žáci škol a tříd s vyučovacím jazykem národnostní menšiny mají právo skládat společnou i profilovou část maturitní zkoušky v českém jazyce nebo v jazyce národnostní menšiny s výjimkou zkoušky z českého jazyka, kterou skládají v českém jazyce.

(8) Odlišným způsobem může být se souhlasem ministerstva ukončováno vzdělávání podle vzdělávacích programů ve vybraných třídách osmiletých nebo šestiletých gymnázií s výukou některých předmětů v cizím jazyce nebo ve školách zřízených na základě mezinárodní smlouvy, popřípadě se souhlasem ministerstva v dalších oborech vzdělání. Tato maturitní zkouška se považuje za maturitní zkoušku podle tohoto zákona, pokud žák vykoná také zkoušku z českého jazyka společné části maturitní zkoušky.

(9) Žák přestává být žákem školy dnem následujícím po dni, kdy úspěšně vykonal maturitní zkoušku. Nevykonali-li žák jednu nebo obě části maturitní zkoušky v řádném termínu, přestává být žákem školy 30. června roku, v němž měl vzdělávání řádně ukončit.

(10) Ministerstvo stanoví prováděcím právním předpisem

- a) termíny, formu, pravidla průběhu a způsob hodnocení zkoušek společné části maturitní zkoušky, nabídku cizích jazyků společné části maturitní zkoušky a nabídku nepovinných zkoušek profilové části maturitní zkoušky, období konání, pravidla průběhu a způsob hodnocení zkoušek profilové části maturitní zkoušky, pravidla pro konání opravné a náhradní zkoušky a podmínky ke stanovení obsahu maturitní zkoušky,
- b) pravidla pro přípravu, organizaci a řízení společné a profilové části maturitní zkoušky, zajištění podmínek jejího průběhu a vyhodnocení výsledků a vymezení činnosti orgánů zajišťujících maturitní zkoušky, předpoklady pro výkon funkce zadavatele, hodnotitele a komisaře, podrobnosti o způsobu a formě jejich jmenování a o činnosti zkušební maturitní komise a výběru a jmenování jejich členů,
- c) pravidla o formě, způsobu a termínech podání přihlášky, o obsahu, termínech, formě a způsobu předávání údajů z přihlášek, a rozsahu, obsahu, způsobu a formě vedení evidence podle § 80 odst. 1 a 2, a o způsobu ochrany údajů v ní obsažených,
- d) podrobnosti o podmínkách a způsobu konání maturitní zkoušky žáků se zdravotním postižením, zdravotním znevýhodněním a cizinců a konání maturitní zkoušky v jazyce národnostní menšiny.

Přezkoumání průběhu a výsledků závěrečné a maturitní zkoušky

§ 82

(1) Každý, kdo konal závěrečnou zkoušku nebo část maturitní zkoušky před zkušební maturitní komisí, může písemně požádat krajský úřad do 8 dnů ode dne, kdy mu byl oznámen výsledek zkoušky, o přezkoumání průběhu a výsledku této zkoušky.

(2) Krajský úřad rozhodne o žádosti ve lhůtě 30 dnů ode dne jejího doručení, a to tak, že výsledek zkoušky změní, nebo zruší a nařídí opakování zkoušky, pokud zjistí, že při této zkoušce byly porušeny právní předpisy nebo se vyskytly jiné závažné nedostatky, které mohly mít vliv na řádný průběh nebo výsledek zkoušky; v opačném případě výsledek zkoušky potvrdí. Česká školní inspekce je povinna poskytnout krajskému úřadu součinnost při posuzování žádosti. Opakování zkoušky se koná nejpozději do 15 dnů ode dne vydání rozhodnutí, a to před zkušební komisí, kterou jmenuje krajský úřad.

(3) Každý, kdo konal písemnou část maturitní zkoušky zadávanou ministerstvem, může písemně požádat ministerstvo do 8 dnů ode dne, kdy mu byl oznámen výsledek zkoušek, o přezkoumání výsledku této zkoušky. Ministerstvo žadatele písemně vyrozumí o výsledku přezkoumání nejpozději do 15 dnů ode dne doručení žádosti.

(4) Každý má právo nahlédnout do všech materiálů týkajících se jeho osoby, které mají význam pro rozhodnutí o výsledku zkoušky.

• Maturitní zkouška ve školním roce 2007/2008

Organizace a logistika

1. Úvod

Maturitní zkouška se podle zákona č. 561/2004 Sb. skládá ze **společné a profilové části**.

Žák koná společnou část maturitní zkoušky ve škole, jejímž je žákem. Žák vykoná úspěšně společnou část maturitní zkoušky, pokud úspěšně vykoná všechny zkoušky, které jsou její součástí.

Žák koná profilovou část maturitní zkoušky ve škole, jejímž je žákem. Žák vykoná úspěšně profilovou část maturitní zkoušky, pokud úspěšně vykoná všechny povinné zkoušky, které jsou její součástí. Žák může konat profilovou část maturitní zkoušky i v případě, že nevykonal společnou část maturitní zkoušky úspěšně.

Žák získá střední vzdělání s maturitní zkouškou, jestliže úspěšně vykoná obě části maturitní zkoušky.

Zkoušky pro společnou část maturitní zkoušky a zkoušky zadávané ministerstvem v rámci profilové části maturitní zkoušky zajišťuje Centrum pro zjišťování výsledků vzdělávání (dále jen Centrum).

- **Školský zákon č. 561/2004 Sb. nabyl účinnosti dnem 1. ledna 2005**
- **Výjimka v souvislosti s maturitní zkouškou: ustanovení § 77 až 79, § 80 odst. 3 až 10, § 81 odst. 1 až 8 a § 82 odst. 3 nabývají účinnosti dnem 1. září 2007**
- **Nová maturitní zkouška podle školského zákona proběhne ve školním roce 2007/2008**

2. Přihláška k maturitní zkoušce

Žák koná maturitní zkoušku, náhradní nebo opravnou zkoušku na základě přihlášky podané řediteli školy. Formulář přihlášky bude k dispozici ve školách v rámci školní dokumentace a na webových stránkách MŠMT a Centra pro zjišťování výsledků vzdělávání.

Přihlášky žáků musí být řediteli podány nejpozději **do 15. října** posledního ročníku střední školy nebo odpovídajícího ročníku víceletého gymnázia poskytující vzdělání ukončené maturitou.

Ředitel školy zajistí na základě individuálních přihlášek žáků hromadně přihlášení žáků školy ke zkouškám zadávaným ministerstvem. Údaje z přihlášek přepíše do elektronické přihlašovací aplikace Centra. Přehled všech přihlášených žáků k maturitní zkoušce potvrdí svým podpisem a prokazatelným způsobem odešle nejpozději **do 10. listopadu** do Centra. Nejpozději do 20. ledna umožní Centrum řediteli školy tyto údaje editovat.

Přihláška žáka k maturitní zkoušce obsahuje identifikační údaje žáka (jméno, příjmení, rodné číslo, adresu trvalého bydliště), specifikaci uzpůsobení podmínek konání maturitní zkoušky pro žáky se speciálními vzdělávacími potřebami (dále též SVP) a seznam zkoušek, ze kterých žák skládá maturitní zkoušku včetně nepovinných zkoušek. Přihláška je závazná a musí být podepsána přihlašujícím se žákem. Originály přihlášek žáků jsou archivovány ve škole. Přihláška žáka k maturitní zkoušce je základním vstupním nástrojem, který poskytuje prvotní vstupní data o žákovi a údaje v ní obsažené slouží k logistickému zajištění maturitní zkoušky.

Žáci, kteří neukončili studium střední školy v řádném, tj. jarním termínu, se hlásí k náhradní či opravné zkoušce prostřednictvím své školy. Přihlášku k náhradní či opravné zkoušce konané v podzimním termínu podá žák nejpozději do 15. 6. řediteli školy. Ředitel školy zajistí předání údajů z přihlášek do Centra nejpozději do 30. 6. stejným způsobem jako pro řádný jarní termín. Náhradní a opravnou zkoušku zadávanou ministerstvem žák koná ve škole stanovené Centrem.

3. Konání zkoušek zadávaných ministerstvem

Zkoušky zadávané ministerstvem budou z důvodu objektivnosti zkoušek zadávány podle jednotného testovacího schématu. Jednotné testovací schéma

(časový harmonogram zkoušek) je založeno na rovnoměrném rozdělení všech zkoušek v rámci společné a profilové zkoušky. Den a hodina každé zkoušky budou oznámeny MŠMT v rámci souboru pedagogicko-organizačních opatření pro následující školní rok. Jednotné testovací schéma zohledňuje prodloužený časový limit pro žáky se speciálními vzdělávacími potřebami.

Zkoušky jsou zadávány v učebnách. S ohledem na objektivitu zkoušky je stanoven maximální počet žáků v učebně na 17. Zkoušky v učebně zadává zadavatel, který je na tuto funkci vyškolen. Zadavatel nesmí být učitelem předmětu či předmětů, které jsou součástí dané zkoušky. Na průběh zkoušek ve škole dohlíží školní maturitní komisař jmenovaný příslušným krajským úřadem.

4. Protokol o výsledcích žáka

Centrum vystaví každému žákovi protokol o výsledcích zkoušek zadávaných ministerstvem. Tyto protokoly zašle Centrum společně s průvodním dopisem řediteli střední školy. Protokoly jsou podkladem pro vystavení maturitního vysvědčení.

5. Termíny konání maturitní zkoušky

Nabídka zkoušek profilové části maturitní zkoušky pro daný školní rok včetně jejich forem, zveřejní ředitel školy nejpozději **do 15. září** školního roku, v němž se bude konat maturitní zkouška.

Ředitel školy stanoví pro daný školní rok v rámci určeného období (soubor pedagogicko-organizačních opatření MŠMT) termín ústních zkoušek společné a profilové části, písemné zkoušky zadávané školou, praktické zkoušky a obhajoby maturitní práce včetně termínu opravné a náhradní zkoušky následovně:

Jarní termín: Ústní zkoušky společné a profilové části, obhajoba maturitní práce – **nejdříve 10. května a nejpozději 20. června**.

Obhajobu maturitní práce a ústní zkoušku koná žák po úspěšném ukončení posledního ročníku školy.

Podzimní termín: Zkoušky profilové části a ústní zkoušky společné části maturitní zkoušky – **nejdříve 1. září a nejpozději 30. listopadu**.

Termín náhradní zkoušky profilové části maturitní zkoušky zadávané školou stanoví ředitel školy.

6. Schválené úpravy školského zákona

1/ § 79 odstavec 6. Před zahájením či v průběhu maturitní zkoušky náleží žákům 5 vyučovacích dnů volna k přípravě na konání maturitní zkoušky, a to v termínu stanoveném ředitelem školy.

2/ V § 80 odst. 10 se slova "Centrem pro zjišťování výsledků vzdělávání" nahrazují slovem "ministerstvem".

3/ § 81 odst. 6 – vložena věta Žák, který již získal střední vzdělání s maturitní zkouškou vykonáním maturitní zkoušky podle předchozích právních předpisů, nekoná společnou část maturitní zkoušky.

4/ Sdělení MŠMT k nové maturitní zkoušce podle ustanovení § 77 a následujících školského zákona:

Podle ustanovení § 78 odst. 3 školského zákona zajišťuje škola přípravu žáka nejméně na dvě zkoušky konané jako volitelné zkoušky v rámci společné části maturitní zkoušky. Volitelnou zkouškou může být matematika,

občanský základ, přírodovědně technický základ nebo informačně technologický základ. Tyto zkoušky stanoví podle § 78 odst. 3 věty druhé školní vzdělávací program. Podle ustanovení § 185 odst. 1 do doby, než budou vydány rámcové vzdělávací programy a návazně vytvořeny školní vzdělávací programy, postupují školy podle učebních dokumentů schválených podle dosavadních právních předpisů. Tyto učební dokumenty je možné měnit za účelem dosažení shody se školským zákonem, a to postupem stanoveným v dosavadních právních předpisech.

V učebních dokumentech, podle nichž se v současné době v jednotlivých školách postupuje, musí být proto uvedeny nejméně dvě zkoušky z volitelných zkoušek konaných v rámci společné části maturitní zkoušky,

na něž škola připravuje. Volba zkoušek je v kompetenci ředitele příslušné školy. Doplnění učebních dokumentů ve výše uvedeném smyslu provedené ředitelem školy považuje tímto ministerstvo za schválené.

PhDr. Jarmila Nedvědová s využitím podkladů ing. F. Voděrky

1 § 81 odst. 1 školského zákona.

2 V případě, že je žák v době podávání přihlášky nezletilý, musí být připojen i podpis zákonného zástupce.

3 Archivace originálů přihlášek bude řešena v souladu se zákonem č. 499/2004 S. o archivnictví a spisové službě.

• Struktura nové maturitní zkoušky

Společná část

- 1) český jazyk
- 2) cizí jazyk
- 3) volitelná zkouška
  - matematika
  - občanský základ
  - přírodovědně technický základ
  - informačně technologický základ

Profilová část

- 1) povinná zkouška
  - 2) povinná zkouška
  - 3) povinná zkouška
- nepovinné zkoušky
(max. 4)

• Český jazyk

Maturitní zkouška z českého jazyka je komplexní zkouška, skládá se z písemné a ústní části. Písemnou část tvoří didaktický test a strukturovaná písemná práce. Obě složky písemné části zkoušky se konají podle jednotného testovacího schématu, tzn. jsou zadávány souběžně na všech středních školách zakončených maturitní zkouškou. Doba trvání didaktického testu tvořeného uzavřenými testovými úlohami je 60 minut, doba trvání strukturované písemné práce, která je složena z úloh se široce otevřenými odpověďmi, je také 60 minut. Vyhodnocení didaktického testu probíhá centrálně, pro strukturovanou písemnou práci jsou každoročně v závislosti na jejím obsahu centrálně stanovována konkrétní kritéria hodnocení, koncepčně vycházející z obecných kritérií hodnocení uvedených v katalogu. Didaktický test, strukturovaná písemná práce a ústní zkouška mají vzhledem k celkovému hodnocení maturitní zkoušky z českého jazyka třetinovou váhu.

Ústní část zkoušky se koná před zkušební maturitní komisí v termínu stanoveném ředitelem školy. Pro ústní část zkoušky Centrum pro zjišťování výsledků vzdělávání stanovuje kánon titulů z české i světové literatury, z něhož si žáci vybírají 20 titulů. Kánon je součástí Katalogu požadavků k maturitní zkoušce – český jazyk, podobně jako pravidla pro výběr titulů z kánonu. Při výběru ze seznamu titulů žák musí respektovat podmínky uvedené v následující tabulce.

okruh	próza	poezie	drama	celkem
literatura do konce 18. století	min. 3 tituly ¹			min. 3
literatura 19. století	min. 2 ²	min. 1	min. 1	min. 4
literatura 20. a 21. století	min. 2	min. 2	min. 2	min. 6 ³

V seznamu titulů je rovnoměrně (tj. v relaci od 40 % : 60 % do 60 % : 40 %) zastoupena česká a světová literatura. Vybrané tituly žáci nahlásí škole v termínu, který bude stanovený vyhláškou. Žákův seznam děl zároveň tvoří seznam jeho maturitních zadání, z něhož si jedno losuje. Po vylosování zadání má žák 15 minut na přípravu ke zkoušce, samotná zkouška před zkušební komisí trvá 15 minut. Všichni žáci konají ústní zkoušku podle pracovního listu, který je tvořen výňatkem z daného titulu, výňatkem z neuměleckého textu a závaznou strukturou zkoušky. Závazná struktura zkoušky je tvořena čtyřmi základními oblastmi:

- 1) analýza výňatku z uměleckého díla (charakteristické rysy výňatku, a to s využitím vědomostí získaných přečtením celého díla)
- 2) obecně kulturní a literárněhistorický kontext díla
- 3) obsahové porovnání výňatku z uměleckého textu s výňatkem z textu neuměleckého
- 4) typické rysy daného neuměleckého textu, jeho stylová a jazyková charakteristika

Tyto čtyři základní oblasti je nutné vždy dodržet, jejich rozsah centrálně stanovován nebude. Zde mohou vyučující (zkoušející) uplatnit svůj individuální přístup a jednotlivé oblasti si mohou podrobněji rozpracovat podle vlastních potřeb.

Výňatky z uměleckého i neuměleckého textu v pracovním listu připravuje předmětová komise dané školy na základě seznamů nahlášených žáky, nebo školy mohou využít archivu výňatků z uměleckých i neuměleckých textů, zpracovaného Centrem pro zjišťování výsledků vzdělávání. Tento centrální archiv výňatků bude v základní podobě připraven do konce září roku 2007. Při vývoji pracovních listů předmětovými komisemi platí následující nepřekročitelné zásady:

- Rozsah každého z obou výňatků nesmí přesáhnout rozsah jedné strany

formátu A4 (jako měřítko použito písmo Times New Roman, velikost 11, jednoduché řádkování), minimální rozsah není stanoven.

- Mezi výňatkem z uměleckého a neuměleckého textu musí být obsahová souvislost, přičemž míru této souvislosti nelze obecně stanovit - to je totiž předmětem zkoušky, viz bod 3 ve struktuře ústní zkoušky; výňatek z uměleckého textu musí samozřejmě pocházet z kanonického titulu.
- Nelze měnit závaznou strukturu zkoušky (čtyři základní oblasti).

Jednotlivé umělecké i neumělecké výňatky z textů lze libovolně kombinovat podle vlastních potřeb. Předmětové komise se tak mohou pohybovat po celé škále od varianty *všechny pracovní listy staženy z centrálního archivu až po možnost všechny výňatky vlastní.*

Přechodná ustanovení

Žáci, kteří zahájili studium ve čtyřletém cyklu a odpovídajících ročních

víceletých gymnázií před 1. 9. 2006, skládají ústní část zkoušky podle upraveného modelu: Pro ústní část zkoušky těchto žáků ředitel školy vybírá z kánonu v katalogu minimálně 40 titulů, maximální počet je omezen pouze celkovým rozsahem kánonu. Z tohoto školního kánonu si žáci vybírají 20 titulů. Pravidla pro výběr titulů z kánonu pro tyto žáky neplatí.

Mgr. František Brož

- 1 Minimálně jedním titulem musí být zastoupena česká i světová literatura.
- 2 Minimálně jedním titulem musí být zastoupena česká i světová literatura.
- 3 Minimálně dvěma tituly musí být zastoupena česká i světová literatura, tzn. ve vztahu česká : světová literatura je při minimální volbě žáka v okruhu literatura 20. a 21. století možný poměr titulů 2:4, 3:3, 4:2.

• KÁNON TITULŮ Z ČESKÉ A SVĚTOVÉ LITERATURY K ÚSTNÍ ZKOUŠCE Z ČESKÉHO JAZYKA VE SPOLEČNÉ ČÁSTI MATURITNÍ ZKOUŠKY

Literatura do konce 18. století světová literatura

Epos o Gilgamešovi		Hans Jakob Christoffel von Grimmelshausen	Ivan Andrejevič Krylov	Bajky
Bible: Starý zákon (5 knih Mojžišových)		Dobrodružný Simplicius Simplicissimus	Jane Austenová	Rozum a cit
Bible: Nový zákon		Jean Racine	Faidra	Pýcha a předsudek
Homér	Odysseia	Jean de La Fontaine	Bajky	Knihy písní
	Ilias	Daniel Defoe	Robinson Crusoe	Frankenstein
Sapfó	Lyrika	Jonathan Swift	Moll Flandersová	Odpoutaný Prométheus
Sofokles	Král Oidipus	Antoine-Francois Prevost	Gulliverovy cesty	Životní názory kocoura Moura
	Antigona	Henry Fielding	Manon Lescaut	Ivanhoe
Euripides	Médea	Voltaire	Tom Jones	Bázně
Vergilius	Aeneis	Carlo Goldoni	Candide	Evžen Oněgin
Ovidius	Proměny	Laurence Sterne	Sluha dvou pánů	Piková dáma
Aurelius Augustinus	Vyznání	Život a názory blahorodého pana Tristrama Shandyho	Poprask na laguně	Konrád Wallenrod
Píseň o Rolandovi		Denis Diderot	Jakub fatalista a jeho pán	Pan Tadeáš
Píseň o Cidovi			Jeptiška	Červený a černý
Píseň o Nibelunzích		Pierre-Ambroise Choderlos de Laclos		Kartouza parmská
Wolfram von Eschenbach	Parzival	Nebezpečné známosti	Victor Hugo	Chrám Matky Boží v Paříži
Edda		Vyznání	Honoré de Balzac	Bidníci
Dante Alighieri	Božská komedie	Friedrich Schiller	Nikolaj Vasiljevič Gogol	Evženie Grandetová
Giovanni Boccaccio	Dekameron	Loupežníci	Petrohradské povídky	Otec Goriot
Francesco Petrarca	Sonety Lauré	Valdštejn	Revizor	Mrtvé duše
Francois Villon	Závěť	Utrpení mladého	Charles Dickens	Kronika Pickwickova klubu
Geoffrey Chaucer	Canterburské povídky	Werthera	Kronika Pickwickova klubu	Oliver Twist
Thomas Malory	Artušova smrt	Hyperion	Nadějně vyhlídky	Nadějně vyhlídky
Erasmus Rotterdamský	Chvála bláznivosti	česká literatura	Michail Jurjevič Lermontov	Hrdina naší doby
Niccolo Machiavelli	Vladař	Kristiánova legenda	Edgar Allan Poe	Povídky
Francois Rabelais	Gargantua a Pantagruel	Život svaté Kateřiny	Alexandre Dumas	Tři mušketyři
Michel de Montaigne	Eseje	Kosmas	Hrabě Monte Christo	Na větrné hůrce
William Shakespeare	Mnoho povyku pro nic	Dalimilova kronika	Emily Brontëová	Jana Eyrová
	Sen noci svatojánské	Karel IV.	Charlotte Brontëová	Bázně
	Romeo a Julie	Jan Hus	Emily Dickinsonová	Bílá velryba
	Richard III.	Tomáš Štítivý ze Štítivého	Herman Melville	Lovcovy zápisky
	Hamlet	Vavřínek z Březové	Ivan Sergejevič Turgeněv	Otcové a děti
	Král Lear	Petr Chelčický	Walt Whitman	Stěbla trávy
	Othello	Václav Hájek z Libočan	Gustave Flaubert	Paní Bovaryová
	Macbeth	Jan Amos Komenský	Charles Baudelaire	Salambo
	Zkrocení zlé ženy	Jan Kořínek	Ivan Alexandrovič Gončarov	Květy zla
	Sonety	Adam Michna z Otradovic	Fjodor Michajlovič Dostojevskij	Oblomov
Miguel de Cervantes Saavedra	Důmyslný rytíř Don Quijote de la Mancha	Bedřich Bridel	Zápisky z podzemí	Zločin a trest
Lope de Vega	Fuente Ovejuna (Ovčí pramen)		Idiot	Bratři Karamazovovi
	Cid	Literatura 19. století	Lev Nikolajevič Tolstoj	Vojna a mír
Pierre Corneille	Misanthrop	světová literatura	Charles De Coster	Anna Kareninová
Moliere	Lakomec	Novalis	Comte de Lautréamont	Pověst o Ulenspiegelovi
	Tartuffe	Francois-August-René de Chateaubriand		Zpěvy Maldororovy
		Johann Wolfgang Goethe	Hymny noci	
			Atala	
			Faust (1. díl)	

	Horalka		Dobrodružství odvahy	Jaroslav Seifert	Na vlnách TSF
	Nuda	Otokar Březina	Ruce		Poštovní holub
Dominik Tataraka	Farská republika	František Gellner	Po nás ať přijde potopa		Koncert na ostrově
Norman Mailer	Nazi a mrtví		Radosti života	Jaroslav Durych	Morový sloup
Eugene Ionesco	Plešatá zpěvačka	Karel Toman	Torzo života		Sedmikráska
Mika Waltari	Egyptán Sinuhet		Sluneční hodiny		Rekviem
Samuel Beckett	Čekání na Godota		Měsíce	František Halas	Bloudění
Arthur Miller	Smrt obchodního cestujícího	Teréza Nováková	Úlomky žuly		Sépie
Jerome David Salinger	Kdo chytá v žitě		Jan Jílek		Kohout plaší smrt
Robert Merle	Smrt je mým řemeslem		Drašar		Dokořán
Friedrich Dürrenmatt	Soudce a jeho kat	Zikmund Winter	Rozina sebranec	J. Voskovec - J. Werich	Torzo naděje
	Fyzikové		Mistr Campanus		Vest Pocket Revue
Alain Robbe-Grillet	Gumy	Alois Jirásek	Lucerna		Caesar
	Žárlivost		Temno		Balada z hadrů
Ray Bradbury	451° Fahrenheita	Viktor Dyk	Milá sedmi loupežníků	Konstantin Biebl	S lodí, jež dováží čaj a kávu
John Ronald Reuel Tolkien	Společenstvo prstenu		Zmoudření dona Quijota		Nový Ikaros
William Golding	Pán much		Krysař	Vilém Závada	Panychida
Kingsley Amis	Šťastný Jim	Karel Matěj Čapek Chod	Kašpar Lén mstitel		Hradní věž
Lion Feuchtwanger	Židovka z Toleda	Petr Bezruč	Slezské písně	Ladislav Klíma	Utrpení knížete Sternenhocha
Tennessee Williams		Fráňa Šrámek	Stříbrný vítr		Velký román
	Kočka na rozpálené plechové střeše		Léto	Vladimír Holan	Triumf smrti
Joseph Heller	Hlava XXII		Splav		Tereza Planetová
Allen Ginsberg	Kvílení		Měsíc nad fekou		Příběhy
Jack Kerouac	Na cestě	Jakub Deml	Hrad smrti		Noc s Hamletem
Ladislav Mňačko	Smrt si říká Engelchen		Zapomenuté světlo		Bolest
Jorge Amado	Mulatka Gabriela	Jaroslav Vrchlický	Meč Damoklův	Jan Zahradníček	Pokušení smrti
Alan Sillitoe	V sobotu večer, v neděli ráno	Ivan Olbracht	O zlych samotářích		Jeřáby
Heinrich Böll	Biliár o půl desáté		Nikola Šuhaj loupežník		Znamení moci
Günter Grass	Plechový bubínek		Golet v údolí	Karel Poláček	Muži v ofsajdu
William Seward Burroughs	Nahý oběd	Stanislav Kostka Neumann	Kniha lesů, vod a strání		Hlavní přelíčení
John Updike	Králíku utikej		Nové zpěvy		Okresní město
	Kentaur	Richard Weiner	Hra doopravdy		Bylo nás pět
Lawrence Ferlinghetti	Startuji ze San Franciska	J. a K. Čapkové	Zářivé hlubiny a jiné prózy	Jan Čep	Zeměžluč
Stanislaw Lem	Solaris		Ze života hmyzu		Hranice stínu
Edward Albee	Kdo se bojí Virginie Woolfové?		Adam Stvořitel	František Hrubín	Zpíváno z dálky
Isaac Bashevis Singer	Otrok	Josef Čapek	Lelio		Hirošima
Alexandr I. Solženicyn	Jeden den Ivana Děnísoviče		Kulhavý poutník		Romance pro křídlovku
	Rakovina	Karel Čapek	Boží muka		Zlatá reneta
	Souostroví GULAG		Loupežník	Egon Hostovský	Žhář
Anthony Burgess	Mechanický pomeranč		RUR		Cizinec hledá byt
Julio Cortázar	Nebe, peklo, ráj		Továrna na absolutno		Nezvěstný
Patrick Ryan	Jak jsem vyhrál válku		Anglické listy		Všeobecné spiknutí
Ken Kesey	Vyhoďme ho z kola ven		Krakatit	Božena Benešová	
David Lodge	Den zkázy v Britském muzeu		Povídky z jedné kapsy	Don Pablo, don Pedro a Věra Lukášová	
	Hostující profesoři		Povídky z druhé kapsy	Marie Majerová	Haviřská balada
Saul Bellow	Herzog		Hordubal	Václav Režáč	Černé světlo
Truman Capote	Chladnokrevně		Povětroň	Milada Součková	Odkaz
Bernard Malamud	Správkař		Obyčejný život	Jaromír John	Moudrý Engelbert
John Fowles	Mág		Válka s mloky	Jiří Orten	Elegie
	Francouzova milenka	Josef Hora	Pracující den	Zdeněk Jirotka	Saturnin
Gabriel García Márquez	Sto roků samoty		Struny ve větru	Karel Schulz	Kámen a bolest
Arthur C. Clarke	2001 Vesmírná odysea		Tvůj hlas	Jaroslav Havlíček	Petrolejové lampy
Philips Roth	Portnoyův komplex		Máchovské variace	Ivan Blatný	Tento večer
Michel Tournier	Král duchů		Domov		Pomocná škola Bixley
Kurt Vonnegut, jr.	Snídaně šampiónů	Jiří Wolker	Host do domu	Josef Kainar	Lazar a píseň
	Groteska		Těžká hodina	Jiří Kolář	Ódy a variace
Anton Myrer	Poslední kabriolet	Jaroslav Hašek			Dny v roce
Philip Larkin	Vysoká okna		Osudy dobrého vojáka Švejka za světové války		Prométheova játra
William Styron	Sophiina volba	Bohuslav Reynek	Rybí šupiny	Jiří Weil	Život s hvězdou
Umberto Eco	Jméno růže		Odlet vlaštovek	Eduard Valenta	Jdi za zeleným světlem
	Foucaultovo kyvadlo	Josef Kopta	Třetí rota	Vladimír Neff	Sňatky z rozumu
Mario Vargas Llosa	Válka na konci světa	Vítězslav Nezval	Pantomima	Josef Škvorecký	Zbabělci
Salman Rushdie	Děti půlnoci		Edison		Konec nylonového věku
	Hanba		Skleněný havelok		Příběh inženýra lidských duší
John Irving	Svět podle Garpa		Praha s prsty deště	Oldřich Mikulášek	Ortely a milosti
José Saramago	Baltazar a Blimunda		Absolutní hrobař		Agogh
Toni Morrisonová	Milovaná		Valérie a týden divů	Miroslav Holub	Achilles a želva
Thomas Bernhard	Vyhazení	Vladislav Vančura	Pekař Jan Marhoul	Jan Skácel	Co zbylo z anděla
Paul Auster	Newyorská trilogie		Pole orná a válečná		Hodina mezi psem a vlkem
Jostein Gaarder	Sofiin svět		Rozmarné léto		Smuténka
			Markéta Lazarová	Ladislav Fuks	Pan Theodor Mundstock
		Josef Váchal	Krvavý román	Ladislav Fuks	Spalovač mrtvol
Antonín Sova	Údolí nového království	František Langer	Periferie	Václav Havel	Zahradní slavnost

česká literatura

	Audience	Vladimír Körner	Adelheid	Petr Kabeš	Pěší věc
	Pokoušení		Post bellum 1866	Libuše Moniková	Fasáda
Milan Kundera	Směšné lásky	Ivan Diviš	Thanatea	Jiří Kratochvíl	Medvědí román
	Žert		Odchod z Čech	Jiří Stránský	Zdivočelá země
	Jakub a jeho pán		Žalmy	J. H. Krchovský	Noci, po nichž nepřichází ráno
Josef Topol	Nesmrtelnost	Karel Šiktanc	Adam a Eva		Leda s labutí
	Konec masopustu		Český orloj	Daniela Hodrová	Théta
	Kočka na kolejích		Tanec smrti	Michal Viewegh	Báječná léta pod psa
	Slavík k večeři	Jiří Šotola	Tovaryšstvo Ježíšovo	Michal Ajvaz	Druhé město
Václav Kaplický	Kladivo na čarodějnice	Emil Juliš	Nová země	Jan Zábрана	Básně
Bohumil Hrabal	Ostře sledované vlaky	Miloslav Topinka	Kryší hnízdo	Zbyněk Havlíček	Otevřít po mé smrti
	Obsluhoval jsem anglického krále	Ota Pavel	Smrt krásných srnců	Vladimír Macura	Ten, který bude
	Příliš hlučná samota		Jak jsem potkal ryby	Jáchym Topol	Noční práce
	Pábení	Karel Kryl	Knížka		Kloktat dehet
Věra Linhartová	Prostor k rozlišení	Egon Bondy	Invalidní sourozenci	Miloš Urban	Hastrman
Arnošt Lustig	Modlitba pro Kateřinu Horovitzovou	Viktor Fischl	Kuropění	Emil Hakl	O rodičích a dětech
Václav Hrabě	Blues pro bláznivou holku	Jiří Gruša	Modlitba k Janince	Květa Legátová	Želary
Ivan Wernisch	Zimohrádek		Dotazník aneb Modlitba za jedno město a přítele		
Josef Jedlička	Kde život náš je v půli se svou poutí	Pavel Kohout	Katyně		
Ludvík Vaculík	Sekyra		Kde je zakopán pes		
	Morčata	Karel Pecka	Motázky nevěstnému		
	Český snář	Ivan Klíma	Moje první lásky		
Ivan Vyskočil	Kosti		Soudce z milosti		
	Haprdáns	Jan Křesadlo	Mrchopěvci		
Vladimír Páral	Soukromá vichřice	Ivan Martin Jirous	Magorovy labutí písně		
	Milenci a vrazi	Antonín Brousek	Vteřinové smrti		

● Cizí jazyk 1

Maturitní zkouška z cizího jazyka 1 je tvořena písemnou a ústní částí. Písemná část zkoušky zahrnuje didaktický test, ve kterém jsou ve dvou samostatných subtestech ověřovány receptivní řečové dovednosti a jazyková kompetence žáka, a strukturovanou písemnou práci, ve které je ověřována produktivní řečová dovednost – písemný projev. V ústní části maturitní zkoušky je ověřována produktivní řečová dovednost – ústní projev.

MATURITNÍ ZKOUŠKA Z CIZÍHO JAZYKA 1 ¹			
PISEMNÁ ČÁST		ÚSTNÍ ČÁST	
DIDAKTICKÝ TEST		STRUKTUROVANÁ PÍSEMNÁ PRÁCE	ÚSTNÍ ZKOUŠKA
subtest	subtest		
poslech s porozuměním	čtení s porozuměním a jazyková kompetence	písemný projev	ústní projev
30 minut + čas na přepsání do ZA	60 minut včetně času na přepsání do ZA	60 minut	15 minut + 15 minut na přípravu

Subtest **poslech s porozuměním** je tvořen 3 – 4 částmi. Východí texty jsou krátké nebo středně dlouhé, úlohy budou uzavřené nebo otevřené se stručnou odpovědí. Instrukce jsou součástí nahrávky a jsou v českém jazyce. Žák uslyší každou nahrávku dvakrát a během poslechu má vymezený čas na seznámení se s úlohami a na jejich řešení.

Subtest **čtení s porozuměním** a jazyková kompetence je tvořen 5 částmi. Východí texty jsou převážně krátké a středně dlouhé, součástí subtestu bude i jeden dlouhý text, úlohy jsou uzavřené. Po instrukcích (v českém jazyce) zpravidla následuje východí text a k němu se vztahující úlohy. Vzhledem k ověřované dovednosti je v některých případech východí text zařazen až za úlohami.

Strukturovaná písemná práce má 2 části, které jsou uvedeny instrukcemi v českém jazyce a zadáním v jazyce českém nebo cizím. Délka požadovaného textu je dána slohovým útvarem a ověřovanými dovednostmi a je vždy v instrukcích vyjádřena povoleným rozmezím počtu slov. Žák zapisuje své odpovědi do testového sešitu na vyznačené řádky.

Ústní zkouška trvá 15 minut a má 4 části. Před zahájením ústní zkoušky má každý žák 15 minut na přípravu. Při přípravě i v průběhu zkoušení žák pracuje s pracovním listem, který konkretizuje zadání ústní zkoušky a má pro všechna zadání jednotnou strukturu. Struktura pracovního listu je dána počtem částí ústní zkoušky. Rozsah pracovního listu je odvozen od charakteru a počtu stimulů a/nebo doplňkových materiálů. Instrukce v pracovním listu jsou uvedeny v českém nebo cizím jazyce, a to s ohledem na ověřovaný specifický cíl.

Podle jednotného testovacího schématu schváleného pracovní skupinou MŠMT 20. 12. 2005 by měla maturitní zkouška z jednotlivých cizích jazyků probíhat v dopoledních časech, každý den jeden cizí jazyk, a to v následujícím pořadí: AJ, NJ, FJ, RJ, ŠJ, IJ. V rámci cizího jazyka by mělo být dodrženo pořadí testování: poslechový subtest, subtest čtení a jazyková kompetence, po přestávce strukturovaná písemná práce. Časové rozvržení testování bude platit pro intaktní populaci i pro žáky se speciálními vzdělávacími potřebami.

Mgr. Martina Hulešová

¹ Podrobné informace a upřesnění informací, které jsou zde formulovány obecně, lze nalézt v katalozích příslušných cizích jazyků na www.cermat.cz.

● Info

Tiskový mluvčí

Tiskovým mluvčím Centra pro zjišťování výsledků vzdělávání je PhDr. Přemysl Rosulek, Ph.D.
rosulek@cermat.cz
 tel.: 224 507 600

● Matematika 1

Zkouška označená jako Matematika 1 bude mít formu didaktického testu. Doba určená k řešení testu je 90 minut. Test se skládá z otevřených úloh se stručnou odpovědí a z uzavřených úloh několika typů. Předpokládána doba k řešení každé z obou skupin úloh (otevřených a uzavřených) je zhruba 45 minut.

Znalosti a dovednosti ze středoškolské matematiky, jejichž míra osvojení je úlohami prověřována, jsou definovány *Katalogem požadavků k maturitní zkoušce*.¹ V tomto materiálu jsou kromě přehledu požadavků zastoupeny i modelové úlohy, které se v testu mohou objevit.²

Zkoušku Matematika 1 ve společné části maturitní zkoušky mohou skládat všichni žáci středních škol, jejichž vzdělávací program je ukončen maturitní zkouškou. Obsah testů vychází z dosud platných pedagogických dokumentů pro střední školy, výhledově musí být v souladu s rámcovými vzdělávacími programy. Vzhledem k tomu, že posláním testu Matematika 1 je prověřovat **základní matematické vzdělání** maturantů, jsou úlohy v testu zaměřeny jednak na základní učivo v celé šíři středoškolské matematiky, dále pak na použití znalostí a dovedností z matematiky v praxi.

Studenti by při řešení testu MATEMATIKA 1 neměli chybovat v úpravách jednoduchých rovnic a výrazů, měli by prokázat skutečné porozumění

elementárním funkčním závislostem. Měli by se orientovat v základních statistických a výhledově snad i v pravděpodobnostních pojmech a rozumět základním principům finanční matematiky. V neposlední řadě budou v testu požadovány i znalosti jednoduchých planimetrických a stereometrických pojmů. Každý maturant by měl prokázat dovednost pracovat s matematickou symbolikou, orientovat se v tabulkách a grafech. Nepostradatelná je i dovednost porozumět textu a správně interpretovat požadavky úlohy. Předpokládá se přiměřená zručnost při práci s kalkulačkou.

Úlohy do testu jsou vybírány tak, aby nutným i postačujícím předpokladem k jejich úspěšnému vyřešení bylo pochopení základních pojmů středoškolské matematiky a osvojení předpokládaných středoškolských dovedností. Při řešení testu je povoleno používat MFCh tabulky.

RNDr. Eva Lesáková, PhDr. Eva Řídká, CSc.

¹ Katalog požadavků k maturitní zkoušce, Matematika 1. Schválilo Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy dne 4. 10. 2005 pod č. j. 26 674/05-2 s účinností od školního roku 2007/2008.
² Dále je na straně 9 textu uvedena specifičtější tabulka, která zhruba udává rozsah, který je v testu věnován jednotlivým tematickým celkům. "Katalog požadavků", úlohy z programu "Krok za krokem k nové maturitě", eventuálně jiné pro Vás důležité informace můžete najít na www.cermat.cz, případně o ně požádat koordinátorky matematiky.

● Občanský základ

Maturitní zkouška nazvaná Občanský základ je jednou z volitelných zkoušek nové maturitní zkoušky. Patří do společné části nové maturitní zkoušky. Zkouška z občanského základu má podobu 90minutového didaktického testu. Skládá se převážně z uzavřených úloh několika typů a okrajově z úloh otevřených se stručnou odpovědí.

Východiskem pro úlohy, které se objeví v testu, je *Katalog požadavků k maturitní zkoušce – Občanský základ*¹. Katalog je rozdělen do sedmi tematických okruhů. Každý z nich obsahuje konkrétní maturitní požadavky, jejichž zvládnutí maturitní zkouška ověřuje. Celkově má maturitní zkouška z občanského základu ověřit, jak je absolvent střední školy svými znalostmi a dovednostmi připraven k odpovědnému občanskému životu. Zkouška tak ověřuje, jak se žák seznámil se společenskými, hospodářskými, politickými a kulturními aspekty současného života, s psychologickými, etickými a právními kontexty mezilidských vztahů a především – jak umí získané znalosti a dovednosti z těchto oblastí využít v praktickém životě. Maturitní zkouška občanský základ má výrazný interdisciplinární charakter, který se projevuje v konkrétních katalogem definovaných požadavcích z předmětů zeměpis a dějepis (historické vědomí), a dále z takových oblastí, jakými jsou globální problémy současného světa, mezinárodní vztahy a evropská integrace, mediální výchova apod.

Zkouška z Občanského základu má základní úroveň obtížnosti. Je to jiná zkouška než Občanský a společenskovědní základ, který je *nabídkou středním školám* pro profilovou část maturitní zkoušky. Test z občanského a společenskovědního základu vychází z odlišného katalogu požadavků a je koncipován pro žáky, kteří předpokládají univerzitní studium společenských věd.

Více informací o celém pojetí reformované maturitní zkoušky i další specifikaci zkoušky z občanského základu naleznete na adrese www.cermat.cz, resp. můžete kontaktovat koordinátora příslušné zkoušky.

Mgr. Ondřej Babica

¹ Katalog požadavků k maturitní zkoušce, Občanský základ. Schválilo Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy dne 4. 10. 2005 pod č. j. 26 674/05-2/9 s účinností od školního roku 2007/2008.

● Informačně technologický základ

Zkouška označená INFORMAČNĚ TECHNOLOGICKÝ ZÁKLAD (ITZ) je členěna do dvou částí. První z nich je standardním didaktickým testem plánovaným na 30 minut práce a obsahujícím asi 15 úloh. Didaktický test je řešen bez přístupu žáků k počítači. Druhá část je praktickou zkouškou, plánovanou na 60 minut, obsahující jedinou více či méně komplexní úlohu řešenou u počítače. Celá zkouška tedy trvá 90 minut. Časové proporce mezi oběma částmi zkoušky (1:2) odpovídá i proporce v možnosti získaných bodů (například: lze-li za didaktický test získat maximálně cca 25 bodů, pak za praktickou úlohu lze získat maximálně cca 50 bodů).

Požadované znalosti a dovednosti z ITZ vymezuje *Katalog požadavků k maturitní zkoušce – Informačně technologický základ*¹ v aktualizované verzi. Požadavky katalogu se vztahují přiměřeně k oběma částem zkoušky (testové i praktické).

Zkoušku INFORMAČNĚ TECHNOLOGICKÝ ZÁKLAD ve společné části maturitní zkoušky mohou skládat všichni žáci středních škol, jejichž vzdělávací program je ukončen maturitní zkouškou. Obsahově vychází z dosud platných pedagogických dokumentů, ale výhledově musí být v souladu s vhodně koncipovanými školními vzdělávacími programy budovanými na základě rámcových vzdělávacích programů. Jejím smyslem je prověřit **základní znalosti a dovednosti ITZ**, nikoliv připravenost maturantů na profesionální dráhu v této oblasti.

Didaktický test v první části zkoušky je konstruován obdobným způsobem jako u zkoušek z jiných předmětů, převládají uzavřené úlohy s volenou odpovědí ze čtyř možností, z nichž právě jedna je správná. V menším rozsahu se počítá s uzavřenými úlohami přiřazovacími, uspořádacími, případně dichotomickými, aniž by v konkrétním testu musely být uplatněny všechny uvedené typy úloh. Otevřené úlohy se nezdají být v této části nutné ani příliš užitečné, protože jejich roli plní více než dobře praktická úloha ve druhé části zkoušky. Vzhledem k rychlému pokroku v oblasti informačních technologií však mnohé úlohy brzy zastarávají a jejich tvorba je limitována také rozdíly v dostupných učebnicích různé úrovně s významně rozdílným obsahem i terminologií.

Praktická úloha ve druhé části zkoušky může být koncipována mnoha způsoby. Věnujeme se jí zde podrobněji proto, že je specifická výhradně pro ITZ. Všeobecně má charakter široce otevřené úlohy, zpravidla již v zadání členěné do podúloh.

Z hlediska strukturálního byly zvažovány její tři základní koncepce:

- 1) úloha pevně strukturovaná
- 2) úloha volně strukturovaná
- 3) úloha nestrukturovaná

Pevně strukturovaná úloha žákům striktně předepisuje dílčí kroky i nástroje k jejich realizaci. Úloha volně strukturovaná předepisuje dílčí úlohy (podúlohy),

ale ponechává žákům volnost ve volbě postupu a použitých nástrojů – je tedy jakýmsi kompromisem mezi úlohou pevně strukturovanou a nestrukturovanou. Úloha nestrukturovaná určuje žákům konečný cíl a ponechává jim naprostou volnost v postupu i ve volbě nástrojů. Každý z uvedených typů úloh má své výhody i nevýhody, které však v tomto krátkém příspěvku nelze podrobněji analyzovat. Výhody a nevýhody se týkají jak pozice a šancí žáka, tak problému objektivního vyhodnocení výsledků. Nejméně vhodná se však jeví úloha nestrukturovaná.

Z obsahového hlediska byly zvažovány také tři základní koncepce:

- 1) úloha heterogenní
- 2) úloha parciálně heterogenní
- 3) úloha homogenní

Úloha heterogenní, tedy pokrývající maximální možný počet témat, se zdá z hlediska ověření žákovských dovedností ideální. Sotva však lze takovou zkoušku koncipovat na 60 minut práce. Úloha parciálně heterogenní, tedy obsahující jistou významnou část témat, je zřejmě vhodným kompromisem mezi heterogenní a homogenní koncepcí zkoušky. Úloha homogenní, tedy omezená na jediný tematický okruh, je odmítána nejvíce z principiálních i praktických důvodů a perspektivně s ní nelze počítat. Vytvoření vhodné praktické úlohy je značně náročné, protože kromě formulace jejího zadání je třeba vytvořit odpovídající datové soubory, vhodně zvolit formáty dat i očekávaných řešení, koncipovat autorské řešení, vypracovat alternativní výsledkové vzory, navrhnout kritéria hodnocení i postup práce hodnotitelů (z hlediska věcného, organizačního i technického včetně adekvátní komunikace mezi Centrem a hodnotiteli).

Od žáků se u maturitní zkoušky z ITZ očekává jednak základní orientace v teorii a terminologii informačních a komunikačních technologií (ICT), jednak praktická dovednost využívat odpovídající software (SW). Výhledově bude praktická úloha obsahově posouvána k využití náročnějšího SW.

Testové úlohy budou vybírány tak, aby nutným i postačujícím předpokladem k jejich úspěšnému vyřešení bylo pochopení základních principů a terminologie ICT a osvojení si předpokládaných středoškolských dovedností v rozsahu Katalogu ITZ. Primární úloha zkoušky v roce 2006 spočívala v její roli zjišťující výzkumné sondy, přinášející celou řadu důležitých objektivních a přiměřeně exaktních informací, nutných pro řešení skutečné maturitní zkoušky v roce 2008. Proto se její struktura lišila od předpokládané struktury budoucí maturitní zkoušky.

RNDr. Karel Pecka

¹ Katalog požadavků k maturitní zkoušce, Informačně technologický základ. Schválilo Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy dne 14. 3. 2006 pod č. j. 4606/06-2 s účinností od školního roku 2007/2008.

● Přírodovědně technický základ

Předpokládá se, že zkoušku z přírodovědně technického základu si bude volit žák, který si osvojil znalosti nejzákladnějších přírodovědných a technických pojmů, jevů, zákonů a principů. Zkouška bude ověřovat dovednosti nezbytné pro práci s přírodovědnými a technickými informacemi. Žák by měl prokázat schopnost porozumět způsobům vyjadřování, které jsou typické pro přírodní vědy a techniku, formulovat myšlenky a obhajovat závěry plynoucí z řešení problémů, používat symboly a specifické způsoby zápisu, orientovat se ve schématech, grafech a diagramech. Podrobněji jsou maturitní požadavky ke zkoušce uvedeny v *Katalogu požadavků k maturitní zkoušce – Přírodovědně technický základ*.¹

Zkouška z přírodovědně technického základu bude probíhat formou

písemného testu tvořeného uzavřenými úlohami různého typu a otevřenými úlohami se stručnou odpovědí. Doba trvání testu je stanovena na 90 minut. V průběhu zkoušky z přírodovědně technického základu nebudou mít žáci možnost využívat žádné pomůcky. Veškeré zdroje informací budou součástí testového sešitu.

RNDr. Jana Kolínská, RNDr. Ivana Růžková

¹ Katalog požadavků k maturitní zkoušce, Přírodovědně technický základ. Schválilo Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy dne 4. 10. 2005 pod č. j. 26 674/05-2/10 s účinností od školního roku 2007/2008.

● PROFILOVÁ ČÁST MATURITNÍ ZKOUŠKY

Profilová část maturitní zkoušky slouží k profilaci škol a žáků, k uplatnění jejich specifik a vzdělávacích záměrů. Skládá se ze tří povinných zkoušek a ze zkoušek nepovinných. Na rozdíl od společné části je stanovení obsahu, formy a témat zkoušek v profilové části maturity v pravomoci ředitele školy. Ředitel určí nabídku povinných zkoušek. Nabídka může být úzká a představovat pevné určení předmětu všech tří zkoušek, takže žák ani nemá možnost výběru, může být naopak i široká tak, aby si žák mohl předmět jedné nebo více z těchto povinných profilových zkoušek volit z více možností. Ředitel školy bude určovat obsah zkoušek v profilové části ve shodě s tím, jaký je vzdělávací program školy. Součástí nabídky ředitele školy pro povinné zkoušky profilové části maturity mohou být i zkoušky, které zadává ministerstvo (český jazyk a literatura, polský jazyk, cizí jazyky 1 a 2, matematika 2, občanský a společenskovední základ, biologie, fyzika, chemie, dějepis, zeměpis). Ve školách a třídách s vyučovacím jazykem národnostní menšiny je jednou z povinných profilových zkoušek zkouška z příslušného jazyka. MŠMT tuto zkoušku vytváří podle stejného modelu jako zkoušku z českého jazyka ve společné části.

Ředitel školy určuje i formu zkoušek. Podle školského zákona jí může být nejen tradiční ústní zkouška před zkušební maturitní komisí, písemná

zkouška nebo praktická zkouška, ale i vypracování maturitní práce a její obhajoba před zkušební maturitní komisí. Zároveň lze využít libovolné kombinace všech uvedených forem zkoušky.

Pokud jde o nepovinné zkoušky, jsou ministerstvem zadávané zkoušky pevnou součástí nabídky, z níž žák vybírá. Tuto nabídku může ředitel školy podle svého rozhodnutí doplnit o zkoušky další, které vyplývají z oborového zaměření či tradic školy. Čím bohatší je nabídka nepovinných předmětů, tím má žák větší možnost doplnit obraz o svých znalostech a dovednostech, o jejich zaměření a úrovni.

Žák může skládat nejvýše čtyři nepovinné zkoušky. Výsledky nepovinných zkoušek jsou uvedeny na maturitním vysvědčení, do celkového výsledku maturitní zkoušky se však nezapočítávají.

Obsah a podmínky zkoušek zadávaných ministerstvem jsou uvedeny v katalogích požadavků k maturitní zkoušce a jsou k dispozici na webových stránkách CERMATu www.cermat.cz.

Mgr. Iva Kabeláčová

● DIDAKTICKÝ TEST

Písemný didaktický test je jedním ze základních nástrojů, které budou použity v nové maturitní zkoušce. V tomto článku se chceme zaměřit na obecnou problematiku testování a testu, zejména pak testu didaktického.

TESTOVÁNÍ

Ve světě, kde vládou informace, vzrůstá poptávka především po informacích ověřených, přesných, úplných a maximálně objektivních. Aniž si to uvědomujeme, testování pozvolna proniklo do našich životů a těší se velké pozornosti právě jako nástroj k získávání těch "správných" informací. Samotný fakt, že se něco nazývá testem, ještě není zárukou vysoké kvality získaných informací. Špatné testy mohou podávat informace liché, v horším případě dokonce zkreslené či zavádějící. Vždy záleží na účelu testování, na kvalitě testu, na způsobu jeho užití a na interpretaci zjištěných výsledků. Nedá se proto říci, že testování obecně je jednoznačně dobré nebo jednoznačně špatné.

CO DĚLÁ TEST TESTEM

Test představuje zkoušku, jejíž podmínky jsou pro všechny testované subjekty shodné a jejíž výsledky lze vyjádřit číselně. Test je objektivní tehdy, když se testování děje za dodržení předem stanovených podmínek a jsou limitovány subjektivní vlivy na straně testovaných i testujících. S oblibou se k němu využívají měřicí přístroje nebo hodnotící komise složené z nezávislých expertů daného oboru. Testovat lze kvalitu výrobků, přítomnost určitých chemických látek v prostředí, ale testovat lze samozřejmě i lidi a zvířata – je možné měřit a poměřovat jejich výkony, testovat jejich vlastnosti, dovednosti, znalosti apod. V humanitních vědách je tradiční doménou testování psychologie, která zkoumá lidské schopnosti, testuje určité znaky osobnosti nebo psychologický výkon.

V pedagogice se nejčastěji mluví o **testu didaktickém**, který slouží ke zjišťování míry zvládnutí učiva a užívá se k měření výsledků učiva.

DEFINICE DIDAKTICKÉHO TESTU

Vzdělávací proces není myslitelný bez zkoušek, jejichž účelem je průběžné nebo výstupní zjišťování osvojených znalostí a dovedností žáků v určité oblasti a za určité časové období. Didaktický test je jedním z mnoha nástrojů, které k tomuto účelu slouží.

Druhů didaktických testů a způsobů jejich užití je více. Jinak k didaktickému

testu přistupuje učitel, který potřebuje uzavřít během dvou týdnů klasifikaci ve své třídě, jinak děkan fakulty, na niž má být přijato 300 z 2000 uchazečů a výsledky se musí zveřejnit do týdne, a ve zcela odlišné situaci je organizátor testování, které má ověřit úroveň znalostí a dovedností v matematice u všech maturantů z České republiky. Pro každou situaci je vhodný jiný typ didaktického testu.

Didaktický test je nástroj určený k objektivnímu měření výsledků učiva v předem vymezené konkrétní oblasti. Bývá tvořen souborem úloh, které se vztahují k vybraným částem obsahu učiva a které jsou určeny k řešení během přesně vymezeného časového úseku. Součástí didaktického testu je dokumentace, která výslovně definuje, co test měří, jaké populaci žáků je určen, jak má probíhat jeho zadávání, jak mají být vyhodnocena žákovská řešení a jak lze interpretovat zjištěné výsledky.

DIDAKTICKÝ TEST A OSTATNÍ FORMY ZKOUŠEK

Zpětnou vazbu o úrovni zvládnutí probíraného učiva potřebuje žák i učitel. Formy zjišťování této úrovně mohou být různé v závislosti na tom, co je obsahem ověřování. Od ústního zkoušení, přes písemky, desetiminutovky, kompozice, praktické úkoly, projekty až po plošné (celostátní nebo i mezinárodní) didaktické testy.

POROVNÁNÍ ÚSTNÍHO ZKOUŠENÍ A DIDAKTICKÉHO TESTU

Každý z nás si jistě vzpomene na klasické (protože nejčastější) ústní zkoušení a mnohým se přitom vybaví i chvíle, kdy se u tabule cítili poškozeni nebo znevýhodněni. **Ústní zkoušení** má svůj význam při ověřování znalostí a dovedností žáka, a zejména při hodnocení žákova ústního projevu je nezastupitelné. Nemívá striktně daný časový limit (odpadá s tím spojený stres z nedostatku času) a umožňuje individuální přístup ke každému žákovi. V porovnání s písemným testem je však zatíženo řadou prvků, které mohou být zdrojem nerovných podmínek – různý obsah a různá obtížnost otázek, různá forma zadání, různá délka zkoušení, různé prostředí, nejasná kritéria hodnocení, žákův handicap v mluvené řeči, subjektivní vztah mezi učitelem a žákem, aktuální psychologický stav učitele apod.

Didaktický test má obvykle písemnou formu a oproti ústní zkoušce sice

neumožňuje individuální přístup ke každému žákovi, nemůže ověřit některé žákovy kompetence v oblasti mluveného projevu, avšak má důležité přednosti, které z něj dělají spolehlivější nástroj plošného zjišťování výsledků vzdělávání. Jmenujme alespoň hlavní výhody didaktického testu:

- menší nebo žádný subjektivní vliv učitele na průběh řešení úloh a na hodnocení žákovských řešení;
- srovnatelné podmínky (úkoly, čas, kritéria hodnocení) pro všechny žáky;
- snížená časová náročnost (za kratší čas lze vyzkoušet více žáků).

POROVNÁNÍ ŠKOLNÍ PÍSEMKY A DIDAKTICKÉHO TESTU

Co odlišuje běžnou školní písemku (prověrku, desetiminutovku apod.) od písemného didaktického testu jako nástroje plošného měření výsledků vzdělávání? **Písemka**, i když se v praxi také někdy nazývá testem a mnohé rysy didaktického testu bezesporu má, slouží víceméně k jednomu použití na malé skupině žáků (většinou jedna nebo dvě třídy). Písemka bývá menšího rozsahu, zpravidla má jednoho autora (učitele), nemá profesionální grafickou úpravu, nemá doprovodnou písemnou dokumentaci (popis testu, specifičtá tabulku, pravidla pro konstrukci testu apod.), pravidla hodnocení jsou jednoduchá, pokyny k řešení jsou žákům sdělovány ústně a možnost porovnání výsledků je omezena většinou jen na danou třídu.

Naproti tomu **didaktický test**, jak jsme jej vymezili výše, se rodí nepoměrně delší dobu (týdny až měsíce) a spolupracuje na něm tým odborníků. Bývá rozsáhlejší, rozmanitější co do typů použitých úloh, písemná dokumentace je bezpodmínečně nutná. K testu se pojí přesné písemné pokyny pro žáky, pro zadavatele a hodnotitele. Možnost srovnání výsledků je o mnoho širší, početný soubor žáků umožňuje matematicko-statistické zpracování výsledků a porovnání různých skupin žáků mezi sebou, porovnání škol podle typu, podle studijních oborů, regionů apod.

Didaktický test není alternativou ke zkouškám ústním, praktickým a jiným, ale spíše jejich vhodným doplňkem.¹

Bylo by chybou didaktické testy přeceňovat a činit z nich všemocné, neomylné a jediné správné nástroje pro měření výsledků vzdělávání, a na druhé straně je stejně nesprávné didaktické testy zcela zavrňovat.

Je třeba kriticky poznamenat, že didaktický test je jen nástroj (jak již bylo zmíněno výše) a jako takový může být použit správně nebo nesprávně, může být utvořen dobře i špatně, navíc i výsledky dobrého testu lze mylně interpretovat a činit z nich chybné závěry. V praxi ne každý didaktický test je vytvořen a použit optimálním způsobem a v takovém případě nejenže postrádá mnohé přednosti, ale jeho hodnota jako nástroje měření výsledků vzdělávání je pochybná. (Vzpomeňte na svá školní léta a na testy, které jste absolvovali. Pravděpodobně se vám vybaví i takové testy, které vás, mírně řečeno, rozčílily.) S určitou mírou nadsázky bychom mohli říci, že lepší žádný test, než test obsahově či konstrukčně špatný, protože výsledky, které jeho prostřednictvím získáme, mohou být nepřesné, neúplné, nesprávné... Některé testy mohou mít (ať už záměrně nebo bezděčně) diskriminační charakter – tj. předem zvýhodňují určitou skupinu žáků oproti jiné. Test je mocný nástroj a při jeho konstrukci i použití je třeba postupovat velmi obezřetně.

Lze shrnout, že didaktické testy mají v systému školního hodnocení své důležité a opodstatněné místo za předpokladu, že budou dobře utvořeny, náležitě použity a jejich výsledky budou správně a citlivě interpretovány.

DRUHY DIDAKTICKÝCH TESTŮ

Způsobů, jakými lze zjišťovat školní znalosti a dovednosti, je celá řada a zkušený učitel je zná, používá, sám je též vytváří, kombinuje a jejich výsledky vyhodnocuje. Podobně i didaktických testů je mnoho druhů a liší se svým účelem, koncepcí, formou apod. Jinak bude vypadat test v autoškole, jinak test u přijímacích zkoušek na vysokou školu. Neexistuje jeden univerzální (a nevhodnější) typ testu pro všechny příležitosti.

Následující tabulka ukazuje možné třídění testů podle řady kritérií.

Kritérium třídění	Testy	Popis
Forma zadání	Zadané na papíře	Test je žákům předložen v tištěné podobě. Úlohy mají textový, případně grafický charakter.
	Zadané ústně	Test zadává administrátor ústně nebo jej přehrává z audiozáznamu. Žák odpověď zapisuje nebo nahlas vyslovuje a zápis provádí administrátor.
	Zadané elektronicky	Test je zadáván prostřednictvím osobního počítače. Elektronické testování umožňuje tzv. computer-adaptive-testing, ve kterém není předem dáno přesné pořadí úloh v testu; počítač úlohy vybírá na základě předchozích odpovědí žáka.
	Speciální	Pro žáky se zdravotním postižením může být test zadáván prostřednictvím znakové řeči či bodového písma.
	Kombinované	Test, z něhož žák získá jednotný výsledek, může být tvořen několika subtesty, z nichž každý je zadáván odlišnou formou. Příkladem je test z cizího jazyka, který obsahuje subtest na čtení s porozuměním (zadáván písemně) a subtest poslechový (zadáván ústně).
Povaha činnosti testovaného	Kognitivní	Test měří úroveň (kvalitu) znalostí a intelektových dovedností.
	Psychomotorické	Test ověřuje psychomotorické dovednosti, jako např. psaní na stroji.
Rozsah použití	Učitelské	Užívaný výlučně autorem testu (zpravidla učitelem).
	Širokého použití	Využívaný masově.
Tematický rozsah	Monotematické	Testují jedno téma učební látky.
	Polytematické	Testují učivo několika tematických celků.
Míra specifičnosti testu	Výsledků vzdělávání	Test měří to, co se žáci v dané oblasti naučili.
	Studijních předpokladů	Test měří úroveň obecnějších charakteristik – předpokladů, které jsou potřebné k dalšímu studiu.
Časové zařazení do výuky	Vstupní	Cílem je postihnout úroveň znalostí a dovedností na počátku výuky určitého celku.
	Průběžné	Cílem je poskytnout učitelům i žákům zpětnou vazbu k optimalizaci výuky. Učitel ověřuje, jak žáci učivo chápou a jak si je osvojují.
	Výstupní	Slouží k hodnocení žáků na konci výukového období nebo po ukončení výuky určitého celku.
Měřená charakteristika výkonu	Rychlost	Test ověřuje, jak rychle žák dokáže řešit určené úkoly. Úkoly jsou obvykle méně komplexní a jejich počet výrazně překračuje možnosti dané časovým limitem.
	Úroveň	Test ověřuje, zda žák dokáže řešit specifické úkoly. Úkoly jsou náročnější a čas na jejich řešení je dostatečný.
Interpretace výsledků	Rozlišující	Cílem testu je vzájemně porovnat výsledky jednotlivých žáků. Na základě řešení testu jsou žáci seřazeni podle dosažené úspěšnosti. Zda je konkrétní žák hodnocen jako úspěšný nebo neúspěšný, závisí mimo jiné na výkonech ostatních žáků.
	Ověřující	Cílem testu je ověřit, zda si žák osvojil určité znalosti a dovednosti, které jsou předem stanoveny jako podstatné. Výsledek konkrétního žáka není porovnáván s výsledky jiných žáků, ale s předem stanovenými kritérii.

Didaktické testy v praxi vždy kombinují několik výše zmíněných charakteristik.

Maturitní písemné testy, které připravuje Centrum pro zjišťování výsledků vzdělávání, bychom podle výše uvedeného dělení mohli charakterizovat takto:

jedná se o testy zadávané na papíře (v menší míře též kombinované a speciální), testují kognitivní činnosti, mají široké (plošné, celostátní) využití, rozsahem jsou polytematické, testují výsledky vzdělávání, z hlediska časového se jedná o testy výstupní, měří spíše úroveň výkonu než rychlost a z hlediska interpretace výsledků lze většinu připravovaných testů označit jako ověřující.

(Redakčně upravený text kapitoly z publikace Schindler, R. a kol.: Rukověť autora testových úloh. Praha 2006.)

¹ V současné době se vede odborná diskuse o tzv. osobním portfoliu či osobní složce žáka, která představuje nový nástroj pedagogického hodnocení. Jeho prostřednictvím se hodnocení stává komplexní a dlouhodobé, zahrnuje různé údaje o výsledcích (včetně výsledků v testech) a procesech žákovy učení, které se shromažďují po celou dobu jeho školní docházky. Zavedení tohoto nového nástroje by současně podporovalo probíhající kurikulární reformu.

• NOVÁ MATURITNÍ ZKOUŠKA PRO ŽÁKY SE SPECIÁLNÍMI VZDĚLÁVACÍMI POTŘEBAMI

V rámci nové maturitní zkoušky je pamatováno i na žáky se speciálními vzdělávacími potřebami (SVP). Je třeba zajistit takové podmínky, aby maturitní zkouška nepředstavovala pro žáky se SVP překážku v jejich dalším studiu, resp. v pracovním životě. Uzpůsobení podmínek konání maturitní zkoušky (MZ) musí zohlednit charakter žákova postižení nebo znevýhodnění a zároveň zachovat srovnatelnost výsledků žáků se SVP s intaktními (nepostiženými) žáky. V tomto článku chceme přiblížit charakter uzpůsobení podmínek při písemných zkouškách zadávaných ministerstvem, tedy stávající koncepci, která se již nyní v přípravných programech osvědčuje a která bude podkladem pro znění vyhlášky o maturitní zkoušce.

Školský zákon definuje žáka se SVP jako osobu se zdravotním postižením, zdravotním znevýhodněním nebo sociálním znevýhodněním (v souvislosti s upravenými podmínkami pro konání MZ však školský zákon žáky se sociálním znevýhodněním neuvádí). Uzpůsobené podmínky konání MZ nezahrnují snížení obtížnosti zkoušek pro žáky s handicapem v oblasti rozumových schopností. V souvislosti s MZ tedy uvažujeme pouze žáky, kteří jsou svými rozumovými schopnostmi na úrovni intaktních vrstevníků studujících střední školu ukončenou maturitní zkouškou. Jedná se o žáky navštěvující speciální střední školy a žáky integrované v běžných školách (resp. třídách). Vycházíme z faktu, že tito žáci potřebují pro osvojení srovnatelného učiva především více času, individuální kompenzační pomůcky, příp. další uzpůsobení.

Připravovaná koncepce nové maturitní zkoušky pro žáky se SVP vychází z modelu pro intaktní populaci. Základní principy jsou tedy v obou případech shodné. Jedná se o následující oblasti:

- termín zahájení reformy maturitní zkoušky;
- dvousložkový model maturity (společná a profilová část);
- struktura společné části maturitní zkoušky;
- volitelnost předmětů;
- koncepce a způsob tvorby maturitních testů;
- hodnocení výsledků zkoušky;
- harmonogram zkoušek;
- osvědčení o vykonání maturitní zkoušky (maturitní vysvědčení).

Upravené podmínky pro žáky se SVP vyžadují tyto změny:

- přihláška k maturitní zkoušce musí obsahovat návrh pro uzpůsobení podmínek;
- uzpůsobené podmínky v průběhu samotného testování (úpravy testu, kompenzační pomůcky, pomoc asistenta);
- odlišné testovací schéma.

NÁVRH NA UZPŮSOBENÍ PODMÍNEK V PŘIHLÁŠCE K MZ

Vhodný způsob úpravy testových materiálů hraje pro žáky se SVP významnou roli. Největší vliv má v tomto směru právě škola, ze které se žák hlásí, neboť zajištění uzpůsobených podmínek je v kompetenci ředitele. Návrh na uzpůsobení podmínek je součástí žákovy přihlášky k maturitní zkoušce. Zde se předpokládá spolupráce ředitele školy s pracovníkem školského poradenského zařízení (které vystaví žákovi odborný posudek), třídním učitelem žáka a v neposlední řadě i konzultace s žákem samotným a jeho rodiči. Na základě zjištěných poznatků by měl být zvolen takový způsob požadovaných úprav, který by optimálně odpovídal speciálním vzdělávacím potřebám žáka při práci s písemnými testovými materiály. Nejedná se tedy o klasifikaci postižení z hlediska medicínského, ale spíše o diagnostiku funkčního důsledku pro práci s testem.

Například, je-li žák odkázán na invalidní vozík, ale jeho psychický stav a grafomotorika jsou zcela v pořádku, může pracovat s testem pro intaktní populaci i přesto, že z lékařského hlediska má vážné tělesné postižení.

Naopak pokud se např. jedná o žáka, který ve stresových situacích trpí nepřekonatelným třesem ruky, a nebyl by proto schopen pracovat se záznamovým archem určeným pro zápis odpovědí, může ředitel školy na základě doporučení zařadit tohoto žáka do skupiny II tělesného postižení (viz tabulka dále) a zajistit žákovi úpravu podmínek konání MZ.

Dalším, neméně důležitým faktorem podmiňujícím volbu správné úpravy jsou podmínky, na které je žák po dobu svého studia zvyklý. Jinými slovy jde o to, aby žák dostal písemné testy v podobě, která pro něho bude dobře čitelná, a nemusel se při řešení testu potýkat s neočekávanými "technickými" problémy.

ROZDĚLENÍ ŽÁKŮ SE SVP PODLE POŽADOVANÝCH ÚPRAV

Žáci se SVP jsou pro potřeby testování rozděleni do čtyř základních kategorií podle druhů postižení (sluchové, tělesné, zrakové a specifické poruchy učení). Jednotlivé kategorie se dále člení do tří skupin (I, II a III) podle míry uzpůsobení podmínek pro práci s písemnými testy (výjimku tvoří vývojové poruchy učení, u kterých skupina III neexistuje). Přehled uzpůsobených podmínek pro jednotlivé kategorie (resp. skupiny) postižení je uveden v tabulce dále.

Ve skupině I jsou zařazeni žáci, kteří mohou pracovat s běžnými testovými materiály, tj. s testovým sešitem a záznamovým archem určeným pro záznam odpovědí. Potřebují pouze prodloužený čas a možnost pracovat s povolenými pomůckami.

Ve skupině II mají žáci ve větší míře prodloužený čas a mohou též používat individuální kompenzační pomůcky. Navíc u této skupiny dochází i k úpravě testových sešitů, do kterých žáci mohou přímo zaznamenávat své odpovědi. Úprava testových sešitů se týká především jejich grafické podoby, přičemž každému druhu postižení odpovídá jiný způsob grafického zpracování (viz dále).

Skupina III zahrnuje žáky s velmi těžkým, zpravidla vícečetným postižením. Je určena pro takové žáky, kteří nejsou schopni samostatně přečíst zadání a současně zapsat své odpovědi. V těchto případech je zcela nezbytná spolupráce asistenta v průběhu trvání celé zkoušky. Asistent pomáhá žákovi při manipulaci s testovým sešitem a při zaznamenávání jeho odpovědí. Zkouška v tomto případě probíhá individuálně stanoveným náhradním způsobem. Neznamena to však prominutí zkoušky. Z výše uvedených důvodů není zařazení žáků s vývojovými poruchami učení do této skupiny možné (výjimku mohou tvořit pouze kombinace s jiným závažným druhem postižení).

UZPŮSOBENÉ PODMÍNKY TESTOVÁNÍ

Úpravy podmínek samotného testování zahrnují čtyři základní oblasti:

- navýšení časového limitu určeného pro vypracování jednotlivé zkoušky;
- grafická úprava testového sešitu;
- obsahové změny v testovém sešitu;
- možnost použití individuálních kompenzačních pomůcek.

Navýšení časového limitu je jednou ze základních úprav průběhu testování pro všechny žáky se SVP. Vycházíme ze skutečnosti, že žáci se SVP potřebují k práci s informacemi více času. U každé skupiny je stanoveno maximální možné prodloužení doby určené pro vypracování zkoušek. Navýšení času do značné míry souvisí s úpravami testu a případnou obsluhou kompenzačních pomůcek. Např. pro práci s verzí ve velikosti písma 26 bodů, kde jsou jednotlivé stránky vytištěny na list formátu A3, je zapotřebí mnohem více času jak na manipulaci s testovým sešitem, tak i pro orientaci ve zvětšeném textu za pomoci čtenářské lupy.

Výše uvedená tabulka uvádí navýšení časového limitu potřebného

	Skupina I	Skupina II	Skupina III
Tělesné postižení	prodloužený čas o 75 %, kompenzační pomůcky	prodloužený čas o 100 %, formální úpravy testu, kompenzační pomůcky, asistent	náhradní způsob
Zrakové postižení	prodloužený čas o 75 %, kompenzační pomůcky	prodloužený čas o 100 %, formální úpravy testu, obsahová úprava a nahrazení úloh, kompenzační pomůcky, asistent / technický pracovník	náhradní způsob
Sluchové postižení	prodloužený čas o 50 %, kompenzační pomůcky, vyloučen poslechový subtest z cizího jazyka	prodloužený čas o 100 %, formální úpravy testu, obsahová úprava a nahrazení úloh, vyloučen poslechový subtest z cizího jazyka kompenzační pomůcky, tlumočnick a/nebo videonahrávka v českém znakovém jazyce	náhradní způsob
Vývojové poruchy učení	prodloužený čas o 25 %, kompenzační pomůcky	prodloužený čas o 50 %, formální úpravy testu, kompenzační pomůcky	-----

pro vypracování testů v procentech z původního času (tj. z času, který je určen pro intaktní populaci). Rozpětí se pohybuje v rozmezí 25 – 100 % v závislosti na druhu a stupni postižení. Například, je-li pro intaktní žáky stanoven čas pro zpracování didaktického testu z českého jazyka na 60 minut, pak je tento čas pro žáky s vývojovými poruchami učení zařazenými ve skupině II navýšen o 50 % (tj. výsledný čas činí celkem 90 minut).

Formální úpravy spočívají v možnosti zápisu odpovědi přímo do testového sešitu a optimalizaci vzhledu stránky. Např. u žáků se zrakovým postižením se jedná o uzpůsobení typu a velikosti písma (bezpatekové, velikost volitelná: 14, 16, 20 nebo 26 bodů). S ohledem na zápis řešení přímo do testu, a nikoli na záznamový arch, dochází současně ke změnám v pokynech pro práci s testem. Pro některé skupiny žáků (typicky pro žáky s vývojovými poruchami učení) se používá grafické zvýraznění klíčových slov. V případě zkoušky z cizích jazyků je častou úpravou rozdělování delších textů do několika kratších úseků. Další svého druhu formální úpravu představuje přepis testu do Braillova písma a zpracování elektronické verze testu, se kterou pracují zrakově postižení žáci pomocí počítače s hlasovým nebo hmatovým výstupem. Ověřujeme též použití videonahrávky testu tlumočeného do českého znakového jazyka.

Obsahové úpravy mohou mít charakter přeformulování některých pasáží (pro sluchově postižené) při důsledném zachování původního smyslu, ale i změnu obsahové stránky, která spočívá v nahrazení nevhodných úloh jinou alternativou. Za "nevhodné" zde považujeme úlohy pro určitou skupinu žáků neřešitelné z důvodu jejich postižení. V těchto případech se snažíme nalézt takovou náhradní úlohu, která je svou náročností i obsahem co možná nejvíce podobná úloze původní. K této úpravě se přistupuje zcela výjimečně. Typické jsou změny ve verzích pro žáky se zrakovým postižením, kteří nejsou schopni řešit úlohy založené na vizuálním vnímání grafiky (obrázky, grafy, rýsování apod.). Obsahovou úpravou je též vypuštění poslechového subtestu pro skupinu žáků se sluchovým postižením (skupiny I, II, III). Pro žáky, kteří preferují komunikaci v českém znakovém jazyce, je test z českého jazyka uzpůsoben tak, aby odpovídal jejich možnostem (jsou z něho vyloučeny úlohy založené na jazykovém citu apod.).

Během práce mají žáci možnost používat individuální kompenzační

pomůcky, se kterými jsou běžně zvyklí při výuce pracovat. Jedná se jak o pomůcky didaktického charakteru, jako jsou výkladové slovníky, synonymické slovníky apod. (pro sluchově postižené), tak i pomůcky technického rázu – lupy, sluchadla, osobní počítač, Pichtův psací stroj apod. Při práci s kompenzačními pomůckami je velmi důležité, aby byl žák s pomůckou dobře seznámen a uměl ji efektivně používat.

V některých případech mají žáci právo využít pomoci osobního asistenta. Tato možnost je využívána především u žáků s tělesným postižením, kterým asistent usnadní pohyb po škole (třídě), ale i práci s testovými materiály. Podmínky práce asistenta při testování stanovují podrobná pravidla. V žádném případě není povoleno jakékoliv zasahování do řešení testu. Úloha asistenta je tedy výlučně "technického" charakteru a tuto funkci může vykonávat pouze osoba pověřená ředitelem školy.

Žáci se sluchovým postižením mají rovněž možnost využít pomoci tlumočnicka do českého znakového jazyka či znakové češtiny. Jde především o situaci v úvodu testování, kdy je třeba žákům dobře vysvětlit instrukce pro práci s testovými materiály. Žáci zařazení ve skupině III sluchového postižení, kteří vykonávají maturitní zkoušku náhradním způsobem, mají právo využít tlumočení v průběhu celé zkoušky. Ve všech případech může tuto funkci zastávat jak pracovník dané školy, tak i jiná, ředitelem školy pověřená osoba (tlumočnická služba).

Pokud je vypracování zkoušky podmíněno manipulací s pomůckami technického charakteru (zejména s počítačem), musí být zkoušce přítomen technický pracovník, který by byl schopen zasáhnout v případě jejich poruchy.

TESTOVACÍ SCHEMA

Změna v testovacím schématu vzniká pro žáky se SVP v důsledku prodlouženého času určeného pro vypracování testu. Žáci se SVP začínají každou zkoušku ve stejný čas jako žáci intaktní, rozdíl vzniká pouze v časovém limitu pro ukončení zkoušky. Vzhledem k nutnosti stejného začátku všech zkoušek i jejich částí pro všechny žáky bez ohledu na druh uzpůsobených podmínek schválilo MŠMT pevné testovací schéma, které počítá u každé zkoušky (resp. její dílčí části) se 100% navýšením časového limitu, což je maximální možný čas pro vypracování zkoušky u některých skupin žáků se SVP.

HODNOCENÍ MATURITNÍ ZKOUŠKY

Hodnocení MZ, stejně tak jako osvědčení o jejím řádném splnění, je pro žáky se SVP zcela shodné jako pro jejich intaktní vrstevníky, tj. žáci se SVP nebudou mít na svém vysvědčení informaci o tom, že vykonávali zkoušku s upravenými podmínkami. Výjimku představují žáci se sluchovým postižením, kteří nemohou z důvodu svého postižení vykonat poslechový subtest z cizího jazyka. Ten jim bude ze zřejmých důvodů prominut, a tuto skutečnost je proto nutné v jejich závěrečném hodnocení uvést.

Všechna výše uvedená uzpůsobení podmínek testování umožňují připravit každý didaktický test minimálně ve 13 různých modifikacích – verzích. Mezi jednotlivými verzemi jsou značné rozdíly, a proto hraje klíčovou roli správná volba verze testových materiálů. Apelujeme zde především na osoby kompetentní v rozhodnutí o upravených podmínkách – ředitele škol, třídní učitele, školská poradenská zařízení, rodiče i žáky – aby přistupovali k volbě požadované verze testů pro konkrétního žáka s dostatečnou zodpovědností.

Bc. Monika Vítková

• Oprava

Správné odpovědi k příkladu 1 ze strany 10 čísla 5 – 6/2005:

Pravdu má Hassan. Procentuální změnu vždy určíme z hodnoty, kterou se chystáme zvětšit nebo zmenšit.

● HODNOCENÍ PÍSEMNÉ ZKOUŠKY VE SPOLEČNÉ ČÁSTI MATURITNÍ ZKOUŠKY

V tomto textu bychom rádi přiblížili proces a způsoby hodnocení písemné zkoušky, resp. jejich dílčích částí, ve společné části maturitní zkoušky. Nejprve se budeme věnovat tomu, jaké typy úloh se v písemné části MZ objeví a jaký bude proces jejich vyhodnocování, a poté se budeme zabývat hodnocením písemné zkoušky jako celku a vztahu jejich dílčích částí.

Následující tabulka znázorňuje, jaké typy úloh se mohou objevit v písemné části MZ. Toto členění podle typu úloh, zastoupených v dané zkoušce, úzce souvisí se způsobem, jakým bude dále nakládáno se záznamovými archy po ukončení písemné části maturitní zkoušky a jak bude žákovo řešení převedeno do digitalizované podoby.

Typy úloh	Část maturitní zkoušky
Uzavřené úlohy (UU)	didaktický test z Českého jazyka subtest čtení z Cizího jazyka 1
Úzce otevřené úlohy (UOU) a široce otevřené úlohy (SOU)	didaktický test volitelné zkoušky (MA, ITZ, PTZ, OZ), poslechový subtest (Cizí jazyk 1)
Strukturovaná písemná práce (SPP)	strukturovaná písemná práce z Českého jazyka a Cizího jazyka 1
Praktická zkouška (PZ)	praktická zkouška u informačně technologického základu

• **Uzavřené úlohy (UU)** jsou objektivně vyhodnitelné. Záznamové archy obsahující pouze uzavřené úlohy budou ihned po ukončení testování svezeny do Centra a digitalizovány (při zajištění přísné bezpečnosti ochrany a kontroly dat).

• Záznamové archy obsahující **úzce** a/nebo **široce otevřené** úlohy budou také ihned po ukončení testování svezeny a digitalizovány (viz uzavřené úlohy), přibude však ještě jeden krok před vlastním zpracováním výsledků. Tím krokem bude hodnocení řešení proškolenými hodnotiteli a překódování žákovských odpovědí do podoby převoditelné do programu, který má takto získaná data zpracovávat. Doposud se hodnocení dělo v Centru, v současné době se pracuje na zavedení hodnocení "na dálku" prostřednictvím speciálně připraveného softwaru; nebyla by tedy nutná fyzická přítomnost hodnotitelů v Centru, příjem a výdej záznamových archů by tím byl zrušen a hodnotitel by hodnotil záznamové archy na dálku a kódy žákovských odpovědí by se "zaznamenávaly" do příslušné aplikace. Znamenalo by to velké časové i finanční úspory a zjednodušilo by to organizaci celého hodnocení a pořizování dat.

• Proces a způsob hodnocení **strukturované písemné práce** a pořizování a zpracování výsledků do značné míry závisí na odhadovaném počtu maturujících žáků. Do budoucna je možné předpokládat i určitý posun v realizaci níže navrženého procesu v závislosti na vyhodnocení zkušeností, podmínek a možností.

V každém případě je úkolem Centra v úzké součinnosti s krajskými úřady zajistit **proškolení hodnotitelů strukturované písemné práce**. Těmito hodnotiteli budou aprobovaní učitelé daných předmětů – po absolvování cyklu školení obdrží certifikát s časově omezenou platností, který je bude opravňovat k hodnocení široce otevřených úloh. Hodnotitelé, které pro daný školní rok jmenuje příslušný krajský úřad, ohodnotí strukturovanou písemnou práci podle jednotně stanovených kritérií a s využitím metodických materiálů (příruček, pokynů a modelových hodnocení aj.) dodaných Centrem.

Existují různé varianty a jejich kombinace, týkající se místa, kde bude hodnotitel hodnotit. Tyto varianty souvisejí (jak již bylo výše uvedeno) s počtem žáků přihlášených k příslušné zkoušce a také s počtem hodnotitelů, kteří jsou na dané škole k dispozici.

Varianty mohou být následující:

Hodnocení na škole a zpravidla učiteli této školy¹

- Strukturované písemné práce z Českého jazyka, Anglického jazyka 1, Německého jazyka 1.

Uvažuje se o uplatnění téhož procesu při hodnocení SPP z Francouzského jazyka 1.

Centrálně

- Strukturované písemné práce z Ruského jazyka 1, Španělského jazyka 1 a Italského jazyka 1.

Centrálním hodnocením se rozumí hodnocení na jednom či na několika málo místech, kam by se hodnotitelé delegovaní krajem soustředili a kde by se strukturované práce vyhodnotily a ihned předaly ke zpracování. Toto hodnocení může probíhat ve škole nebo v jiném určeném místě.

Hodnocení bude realizováno vždy individuálně, dvěma nezávislými hodnotiteli, a to do kopií čistopisu žáka. Za nezávislost hodnocení zodpovídá školní maturitní komisař. **Výsledné hodnocení je dáno následně konsensuální dohodou obou hodnotitelů pod dohledem školního maturitního komisaře.** Školní maturitní komisař je zodpovědný za nalezení konsensu. Konsensuální výsledek žáka je zapsán do protokolu (forma záznamového archu) a odeslán k hromadnému zpracování do Centra. Originál a obě kopie písemné práce žáka se zaznamenaným hodnocením od obou hodnotitelů jsou archivovány na škole.

Po dobu trvání procesu hodnocení bude fungovat konzultační místo v Centru pro zjišťování výsledků vzdělávání. Úkolem konzultačního místa je poskytovat konzultace hodnotitelům ve sporných případech, které neumějí hodnotitelé rozhodnout sami, a evidovat jejich dotazy, aby řešení případných nejasností bylo ve shodných případech shodné.

Protokol o maturitní zkoušce²

Na protokolu o maturitní zkoušce budou výsledky všech částí písemné zkoušky uvedeny odděleně, tj. zvlášť výsledky za didaktický test, strukturovanou písemnou práci a praktickou úlohu ITZ.

Úspěšnost žáka pro jednotlivé **dílčí části písemné zkoušky** je stanovena jako podíl skóre žáka a maximálního skóre žáka³. Podíl je vyjádřen v procentech a je zaokrouhlený na jedno desetinné místo. **Úspěšnost celé zkoušky** se bude určovat pouze tehdy, pokud bude žák úspěšný ve všech dílčích částech zkoušky. Úspěšnost se určí jako aritmetický vážený průměr úspěšností jednotlivých dílčích částí.

Zkouška	Písemná část		Ústní část
	Didaktický test	SPP/praktická úloha	
Český jazyk	1/3	1/3 (SPP)	1/3
Cizí jazyk 1	1/2	1/4 (SPP)	1/4
ITZ	1/3	2/3 (praktická úloha)	-

Předpokládané váhy jednotlivých částí zkoušky

Didaktický test z cizího jazyka 1 má dva subtesty (poslech a čtení s porozuměním), proto je váha DT 1/2.

Hranice úspěšnosti a hraniční skóre

Hranice úspěšnosti i hraniční skóre pro jednotlivé známky bude určeno vždy na začátku školního roku, ve kterém se bude konat maturitní zkouška.

Žák bude úspěšný v písemné části zkoušky složené z výše jmenovaných částí tehdy, pokud bude úspěšný v každé dílčí části.

Mgr. Martina Hulešová

¹ V případě, že škola nedisponuje pro příslušný předmět dostatečným počtem hodnotitelů, nejméně však dvěma hodnotiteli, jsou na tuto školu (na žádost ředitele školy) delegováni pověřeným subjektem hodnotitelé z jiné školy na základě výběru z registru hodnotitelů. Databázi hodnotitelů spravuje Centrum, vybírá a deleguje KÚ.

² Uvádíme jen informace týkající se písemné zkoušky ve společné části MZ.

³ Skóre žáka v testu nebo jeho dílčí části je určeno jako součet dosažených bodů za jednotlivé úlohy. Maximálního skóre může žák dosáhnout, pokud všechny úlohy řeší správně a ve všech dílčích hodnotících kritériích dosáhl maxima možných bodů.

• VZDĚLÁVÁNÍ PEDAGOGICKÝCH A ORGANIZAČNÍCH PRACOVNÍKŮ V SOUVISLOSTI S REFORMOU MATURITNÍ ZKOUŠKY

Centrum pro zjišťování výsledků vzdělávání (jako organizační složka státu) v rámci systémového projektu Kvalita I řeší v úkolu 4A2U1 i problematiku vzdělávání s cílem připravit další vzdělávání pedagogických a organizačních pracovníků v souvislosti s reformou maturitní zkoušky.

V návaznosti na novou legislativu je potřeba dalšího vzdělávání vyvolána nejen nezbytnými změnami v odborných a didaktických přístupech, požadavky na poradenskou činnost při volbě maturitního profilu žáka, ale i nároky na jednotné zabezpečení průběhu maturitní zkoušky a standardizované vyhodnocení jejích výsledků. Neopomenutelnou součástí dalšího vzdělávání musí být i příprava na podporu žáků se speciálními vzdělávacími potřebami. Celkově se jedná o proškolení asi 15 000 organizačních a pedagogických pracovníků, kteří budou zajišťovat maturitní zkoušku na 1 500 školách (ze zákona musí být proškoleni a certifikováni jako cílové skupiny školní komisaři a hodnotitelé, proškoleni zadavatelé). Proškolení tohoto počtu pracovníků není v silách jednoho pracoviště. Je třeba vytvořit proto nejen vzdělávací produkty, ale ve spolupráci s odbory školství krajských úřadů i síť pracovišť v jednotlivých krajích, kde by byly tyto aktivity realizovány.

Zpracovaný model přípravy je založen na systému tvořeném třemi základními moduly:

- 1) Koncepce a právní předpisy
- 2) Evaluace (obecná a speciální - předmětová)
- 3) Organizace a logistika

Model dále počítá s vícestupňovým proškolením. Ústřední lektorský sbor (pracovníci Centra) proškolí krajské lektorské sbory, které budou dále školit v jednotlivých krajích. Některé moduly i jejich části budou zajišťovat profesionální lektori, pro evaluaci speciální – předmětovou budou ve spolupráci s kraji vybráni lektori – praktikující učitelé středních škol.

Harmonogram předpokládá, že od září 2006 začne průběžně probíhat proškolení všech organizačních a pedagogických pracovníků tak, aby na jaře 2007 mohla být úspěšně realizována generálka maturitní zkoušky.

RNDr. Marie Vasilešková, CSc.

• KVALITA I – Zavedení nových forem maturitní zkoušky

Schválená koncepce nové maturitní zkoušky počítá se zavedením nových forem maturitní zkoušky, které ještě nebyly metodicky zpracovány a ani v rámci programu Maturita nanečisto nijak ověřeny. Jedná se o centrálně zadávané strukturované písemné práce v mateřském a cizím jazyce, v profilové části MZ pak o maturitní práci.

Jedním z úkolů systémového projektu Kvalita I, který je spolufinancován Evropským sociálním fondem, je vytvořit všechny nezbytné podpůrné materiály koncepčního, metodického i organizačního charakteru.

Při přípravě strukturované písemné práce je kladen důraz zejména na vytvoření kritérií hodnocení. Tým odborníků ověřuje funkčnost kritérií při seminářích pro pedagogy středních škol a připravuje metodické materiály. Po ověření funkčnosti kritérií a finalizaci materiálů bude následovat implementace do škol, mezi pedagogické pracovníky. Prostřednictvím dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků by měli být vyškoleni učitelé příslušných předmětů ze středních škol.

Maturitní zkouška ve formě maturitní práce s obhajobou není v našem

středním školství novinkou. Zatímco tvorba bakalářských a diplomových prací má svá jasná pravidla, střední školy nemají k dispozici žádná jednotná doporučení a manuály. Cílem zmíněné části projektu je připravit metodické materiály pro vedoucí práce, konzultanty, maturitní komisi i žáky.

Informace o této části projektu budou postupně zveřejňovány na webových stránkách www.esf-kvalita1.cz a podrobněji se k nim vrátíme v některém z dalších vydání časopisu EDA.

Mgr. Iva Kabeláčová

• Info

Návštěva Štátného pedagogického ústavu na Slovensku

Ve dnech 3. a 4. 4. 2006 navštívily pracovnice Sekce organizace a logistiky Centra pro zjišťování výsledků vzdělávání, Mgr. Martina Bezuchová a Barbora Pohanková, DiS., Štátny pedagogický ústav (dále jen ŠPÚ) v Bratislavě. V rámci dlouhodobé spolupráce mezi ŠPÚ a Centrem je letošní cesta na Slovensko v pořadí třetí z tradice vzájemných návštěv a proběhla za účelem pozorování Maturity 2006.

ŠPÚ je přímo řízenou rozpočtovou organizací Ministerstva školství Slovenské republiky. Jeho hlavní činností je zavádění reformy maturitní zkoušky do praxe, monitorování na základních školách (5. a 9. ročníky) a realizace projektů ESF.

Během návštěvy bylo pracovnícím Centra umožněno zúčastnit

se průběhu maturitní zkoušky z anglického jazyka, a to na Gymnáziu Ivana Horvátha v Bratislavě. Následovalo setkání s ředitelkou ŠPÚ PhDr. Annou Butašovou, CSc. a náměstkyní ŠPÚ PhDr. Katarínou Vaškaninovou, při kterém si obě strany vyměnily dosavadní zkušenosti s přípravou resp. realizací nové maturitní zkoušky. Pracovnice ŠPÚ projevíly zájem o další pracovní setkání v ČR. Centrum poskytlo ŠPÚ veškeré testové materiály použité v programu Maturita nanečisto 2006 a na oplátku získalo slovenské testové materiály.

Vendula Materová, DiS.

• Info

Hodnocení výsledků vzdělávání žáků 9. tříd ZŠ

Centrum pro zjišťování výsledků vzdělávání (dále jen Centrum) uveřejnilo v prvním dubnovém týdnu základní výsledky projektu Hodnocení výsledků vzdělávání žáků 9. tříd. K dispozici jsou velmi zajímavé údaje, které jsou důležitým příspěvkem pro celkové hodnocení kvality žáků základních škol a víceletých gymnázií, neboť své znalosti a zejména dovednosti prokazovalo zhruba 50 tisíc žáků z 1200 škol, a to ve třech testech:

- Dovednosti v českém jazyce;
- Matematické dovednosti;
- Studijní dovednosti.

Po zpracování výsledků byly školám zaslány dva typy dokumentů:

- Osvědčení o dosažených výsledcích žáka uvádějící procentuální úspěšnost žáka (podíl dosažených bodů vůči dosažitelnému maximu) a umístění žáka v republice, kraji a škole;
- Souhrnné informace o škole, které obdrželo vedení školy.

Centrum nezveřejňuje žádné zebříčky podle krajů ani podle škol. Údaje o jednotlivých školách nebo konkrétních žácích rovněž neposkytujeme a jejich případné zveřejnění je záležitostí vedení škol nebo konkrétních žáků.

V jednotlivých testech dosáhli žáci v celorepublikovém souhrnu následujících výsledků:

- 1) Dovednosti v českém jazyce - 66,5 %
- 2) Matematické dovednosti - 43,2 %
- 3) Studijní dovednosti - 61,5 %

Čísla udávají průměrnou úspěšnost žáků v testech.

Testy jsou k dispozici na internetové stránce <http://www.ceremat.cz/devitka2006/download.php>.

Testování se zúčastnilo téměř 3000 žáků se speciálními vzdělávacími potřebami (SVP). Centrum v této souvislosti připravilo speciální testy pro žáky se zrakovým, sluchovým a tělesným postižením a žáky se specifickými poruchami učení. Podmínky testování byly pro tyto žáky uzpůsobeny – např. měli prodloužený časový limit k řešení, měli možnost používat individuální kompenzační pomůcky nebo využít tlumočení do znakové řeči. Dále byly podle potřeby testové materiály upravovány tak, že se měnil formát písma (zvětšené písmo velikostí 14, 16, 20, 26 b.), nebo byly testy převedeny do Braillova písma atp. Centrum ve spolupráci s expertními týmy pedagogů speciálních středních škol a Střediskem pro pomoc studentům se specifickými nároky při MU v Brně zpracovalo veškeré úpravy testových sešitů pro přihlášené žáky se SVP.

PhDr. Přemysl Rosůlek, Ph.D.

• Různé: Osvědčení

Hodnocení výsledků žáka z maturitní zkoušky bude obsaženo na vysvědčení, které vydává ředitel školy. Vysvědčení bude obsahovat známky, za každou zkoušku jednu. Přílohou vysvědčení a podkladem pro určení známek budou 2 protokoly. Jeden protokol bude obsahovat informace o úspěšnosti žáka ve zkouškách a písemných částech zkoušek z nabídky ministerstva. Druhý protokol bude obsahovat informace o úspěšnosti žáka ve zkouškách z profilové části maturitní zkoušky, které zadává ředitel školy, a výsledky ústní části maturitní zkoušky u zkoušek z nabídky ministerstva. Jsme si vědomi potřeby vysokých škol zefektivnit systém přijímacího řízení, ale současně mít možnost vybrat si studenty s takovými znalostmi a dovednostmi, které jsou pro vybranou vysokou školu nejperspektivnější. Pro možnost větší variability přijímacího řízení chceme nabídnout vysokým školám podrobnější informace o výsledcích žáka u maturitní zkoušky na tzv. osvědčení. Určitá vysoká škola, fakulta, či katedra pak bude mít možnost přidat těmto dílčím výsledkům různou váhu. Je pro nás důležité vědět, jaká podoba tohoto osvědčení by vysokým školám vyhovovala.

Proto tímto iniciujeme vznik pracovní skupiny, která by vytvořila podobu tohoto osvědčení.

Prosíme tedy zájemce, kteří chtějí být v této pracovní skupině z řad VŠ pedagogů, zejména těch, kteří se podílejí na přijímacím řízení, aby se písemně přihlásili do 30. června 2006 na adresu

Centrum pro zjišťování výsledků vzdělávání
Jeruzalémská 957/12
110 06 Praha 1
nebo elektronicky: vichova@ceremat.cz

Předběžný návrh Osvědčení

Osvědčení pro žáka o výsledcích písemných částí maturitní zkoušky ve společné části a z nabídky stanovené ministerstvem v rámci profilové části.

Toto osvědčení bude vydávat Centrum pro zjišťování výsledků vzdělávání. Podoba osvědčení bude vytvořena na základě požadavků VŠ.

Bude obsahovat:

- U cizích jazyků vyjádření výsledků zvlášť za poslechový subtest didaktického testu a subtest čtení s porozuměním. Pokud budou i u jiných zkoušek definovány subtesty a budou-li si VŠ přát i výsledky za tyto subtesty, mohou se i tyto výsledky objevit na osvědčení.
- Vyjádření výsledků žáků i v percentilovém pořadí.
- Transformace výsledků žáků do podoby využitelné vysokými školami v rámci přijímacího řízení.

V souvislosti s novou podobou maturitní zkoušky od šk. r. 2007/2008 a nabídkou možnosti využití jejích výsledků v přijímacím řízení na VŠ zároveň chceme s předstihem upozornit, že se zvýší časová náročnost na průběh maturitní zkoušky, která bude standardně zasahovat až do počátku června.

• Výzva

Hledáme spolupracovníka

Centrum pro zjišťování výsledků vzdělávání přijme do hlavního pracovního poměru pracovníci/pracovníka na pozici
koordinátor pro německý jazyk

Požadujeme

- vysokoškolské vzdělání v oboru germanistika (nejlépe pedagogické zaměření)
- schopnost samostatné a koncepční práce (příprava testů), komunikace s odbornou veřejností
- organizační schopnosti
- výborná práce s PC
- znalost dalšího cizího jazyka vítána
- možnost nástupu od 1. 7. 2006

Pokud máte zájem pracovat na výše uvedené pozici, kontaktujte prosím ředitelku Sekce evaluačních nástrojů Mgr. Ivu Kabeláčovou, nejlépe elektronickou cestou na adresu kabelacova@cermat.cz, a to nejpozději do 16. června 2006.

• Výzva

Chcete nám pomoci s přípravou nové maturity?

Centrum pro zjišťování výsledků vzdělávání hledá pro vývoj testů v rámci maturitní zkoušky externí spolupracovníky
autory testových úloh v oblastech:

český jazyk, resp. český jazyk a literatura
polský jazyk
anglický jazyk
francouzský jazyk
německý jazyk
italský jazyk
španělský jazyk
ruský jazyk
informačně technologický základ

přírodovědně technický základ
občanský základ, resp. občanský a společenskovední základ
matematika
biologie
dějepis
fyzika
chemie
zeměpis

Pro mateřské i cizí jazyky hledáme rovněž spolupracovníky pro vývoj zadání strukturované písemné práce!

Prosíme zájemce o spolupráci v této oblasti, aby kontaktovali ředitelku Sekce evaluačních nástrojů Mgr. Ivu Kabeláčovou, nejlépe elektronickou cestou na adresu kabelacova@cermat.cz